

The Journal of Academic Social Science Studies

JASSS

International Journal of Social Science

Doi number: <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS2598>

Number: 30 , p. 163-190, Winter I 2014

ANASINIFINDAN İLKOKULA GEÇİŞTE YAŞANAN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ*

*PASSING PROBLEMS FROM KINDERGARDEN TO PRIMARY SCHOOL AND
ALTERANTIVE IMPLEMENTAION RECOMMENDED*

Yrd. Doç. Dr. Döndü Neslihan BAY

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı

Yrd. Doç. Dr. Özlem ŞİMŞEK ÇETİN

Kırıkkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı

Özet

Araştırmada, çocukların anasınıfından ilkokula geçişlerinde yaşadıkları sorunların belirlenmesi ve bu sorunların giderilmesine yönelik çözüm önerilerinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Araştırmada, nitel araştırma çeşitlerinden görüşme yöntemi kullanılmıştır ve araştırma kapsamında 10 görüşme yapılmıştır. Araştırmaya yüksek sosyo-ekonomik düzeyde hizmet veren bir ilkokuldan iki anasınıfı öğretmeni, iki sınıf öğretmeni (1.sınıfları okutan) ve çocuğu ilkokul birinci sınıfta eğitim gören iki ebeveyn araştırmaya katılmıştır. Araştırmanın diğer katılımcıları üniversitede çalışan okul öncesi eğitim alanında iki öğretim üyesi ve sınıf öğretmenliği alanında iki öğretim üyesidir. Araştırmada katılımcılarla birebir ve yüz yüze görüşme yapılmış ve katılımcıların çocukların anasınıfından birinci sınıfa geçerken yaşadıkları sorunlara yönelik görüşleri alınmıştır. Ayrıca bu sorunlara yönelik katılımcılardan çözüm önerileri alınmıştır. Veriler ses kaydı alınarak toplanmıştır. Araştırmanın sonucunda kademeler arası 11 farklı geçiş sorununa değinilmiş ve bu sorunlara yönelik çözüm önerileri ortaya konulmuştur. Araştırma sonucunda çocukların ilkokula başlama dönemlerinde akademik ve özbakım becerileri alanlarında sıkıntılar yaşadıkları vurgulanmıştır. Bu çalışmada, akademik olarak hazırbulunmuşluk yönünden yaşanan sorunların yanı sıra okuma yazma öğretiminde karşılaşılan problemlere dikkat çekilmiştir. Bu sıkıntıların okul öncesi eğitimi almayan çocuklarda daha fazla yaşandığı görülmüştür. Eğitim programları ve eğitim ortamları üzerinde düzenlemelerin gerekliliği belirtilmiştir. Ayrıca çocukları okul öncesi eğitime yönlendirme ve okul öncesi ile sınıf öğretmenleri arasında işbirliğinin sağlanması da çözüm önerileri arasında yer almıştır.

---

*Bu makale "Cumhuriyet'in Kuruluşundan Günümüze Eğitimde Kademeler Arası Geçiş ve Yeni Modeller Uluslararası Kongresi"nde (2014)bildiri olarak sunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Anasınıfı, Birinci Sınıf, Okula Uyum, Kademeler Arası Geçiş, Çözüm Önerileri

Abstract

In this research, the aim is to identify problems which were experienced by children in their transition from kindergarten to first grade and to introduce solution suggestions in order to obviate these problems. In the Research, the interview method - a type of qualitative research - was used; and, 10 interviews were made in the scope of the study. From an elementary school with high socio-economic status, two kindergarten teachers, two first grade teachers, and two parents having children attending to first grade participated in the research. Other participants of this study were four faculty members who are employed by university; two of them were in the field of early childhood education and two of them were in the field of teacher education. Interviews with participants were made one-to-one and face to face, and the opinions of participants related to the children's problems during their transition from kindergarten to first grade were recorded. Participants' suggestions for the solutions of these problems were also received. The data were collected using tape recorders. Findings of this study determined 11 problems of transition between kindergarten and first grade; moreover, solution suggestions about these problems were identified. In the result of the study, it was emphasized that children have difficulty in academic and self-care skills in the beginning phase of elementary school. In the research, beside the problems related to academically readiness, we drew attention to the problems in teaching reading and writing. It is seen that the children not attending preschool education have these problems more frequently than the others. It is proposed that some improvements are needed on educational programs and educational environments. On the other hand, directing children to preschool education and providing collaboration among classroom teachers are among the solution offers.

Key Words: Kindergarten, First Grade, Adapting to School, Transition Between Grades, Solution Suggestions

GİRİŞ

Anasınıfından birinci sınıfa hareket olarak algılanan geçiş, çocukların alışkın oldukları rutinden ve çevreden ayrılmaları ile rollerin ve beklentilerin değiştiği, kendileri için belirsiz bir ortama yerleşmeleri olarak tanımlanmaktadır (Harper, 2006). Bu nedenle çocuklar için okula başlama, farklı ve yeni deneyimleri içeren bir süreçtir. Çocuğun katıldığı yeni ortam kendine özgü kuralları, yerine getirilmesi gereken görev ve sorumlulukları ve yeni yaşamsal deneyimleri içeren farklı bir sosyal çevredir. Bu yeni sosyal çevrede çocuk, ilk kez formal eğitimin gerektirdiği planlı ve programlı öğretim etkinliklerine katılmak ve birinci sınıfın en önemli görevi olan okuma-yazma ve temel aritmetik becerilerini öğrenmek gibi görevlerle karşı karşıyadır. Çocuğun bu yeni sosyal çevrenin beklentilerini karşılayabilmesi ve bu yeni ortama uyum sağlayabilmesi belli bir düzeyde hazır bulunuşluğu gerektirmektedir (Erkan, 2011).

İlkokula hazırlık, çocuğun okul öncesi eğitim kurumuna devam ettiği süre içerisinde bütün gelişim alanlarının desteklenerek, ilkokulda kendinden beklenen görevleri yerine getirecek düzeye ulaşmasıdır (Polat, 2010). Okula hazır olma üç farklı boyutu olan bir kavramdır. Okula hazır olmanın ilk boyutu, çocuğun okula başlamadan önce sosyal-duygusal, psikomotor, bilişsel ve dil becerilerinin gelişmesi, çocuğun kavrama ve genel bilgi konusunda yeterli düzeye ulaşması gerekliliğidir. Çocuk bu temel becerileri kazanabildiği ölçüde okula hazır demektir. Okula hazır oluşun ikinci boyutu, farklı çevrelerden gelen çocukların gereksinimlerinin karşılanabilmesi için okulun çocuklara hazır olmasıdır. Burada, okul öncesi eğitim programları ile ilkokul programı arasındaki sürekliliğin sağlanması, çocuğun öğrenmesine yardım eden çocuk merkezli bir anlayışa odaklanmak ve buna uygun çevre oluşturmak, okuldan beklenen en önemli özelliklerdendir (aktaran Dinç, 2012). Çocukların okul yaşamlarında sahip oldukları başarı, onların okula geçiş sürecini sağlıklı olarak geçirmeleriyle ilişkilidir. Bu geçişin sağlanabilmesi için çocuğun yanı sıra okulun da hazır olması, yumuşak bir geçiş için önemlidir. Okulun hazır olması okul öncesi eğitim ile ilkokul arasında devamlılığın sağlanması ile mümkündür (Balat, 2010). Okula hazır oluşun üçüncü boyutu ise, aile ve toplumun çocuğun okula hazırlanmasında sağladığı katkılardır (aktaran Dinç, 2012). Erkan (2011) tarafından yapılan araştırmada, alt sosyo-ekonomik düzey ailelerden gelen çocukların okula hazır bulunuşluklarının daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle, ailenin yanı sıra okul öncesi eğitim, çocukların okula hazır bulunuşluklarını arttırmada önemli rol oynamaktadır. İlkokula başlayan çocuk yeni ve yoğun bir çalışma hayatı içine girmektedir. Çocukları bu yeni ve yoğun çalışma ortamında mutlu ve başarılı kılabilmek için okul öncesi dönemdeki ilkokula hazırlık etkinliklerine gereken önemin verilmesi gerekmektedir (Yapıcı ve Ulu, 2010). Okul öncesi eğitim kurumlarında ki ilkokula hazırlık için yapılan etkinliklerin yanı sıra, çocukların evde de desteklenmesi gerekir. Aile katılımı ve eğitimi, okul öncesi eğitimin vazgeçilmez parçalarındandır. Çocuğun gelişim alanlarının desteklenebilmesi, okulda kazandığı davranışlarının evde pekişebilmesi ve ev ile okul arasında uygun geçişlerin sağlanabilmesi aile katılımı etkinliklerine gereken önemin verilmesiyle mümkündür (Dinç, 2012). Çocuklara evlerinde okula hazırlık becerilerine yönelik destek sağlayacak eğitici ortamların sunulması ve anne-baba eğitimlerinin çocukların eğitimiyle paralel olarak sürdürülmesi, ilkokula hazırlıkta önemli katkılar sağlamaktadır (Erkan, 2011).

Okul öncesi eğitim, çocukların ilkokula geçişini kolaylaştıran, ilkokul için gerekli becerilerin gelişimine katkı sağlayan bir süreçtir. Türkiye’de bu konuyla ilgili yapılmış birçok araştırma okul öncesi eğitimin ilkokula hazırlıkta önemini ortaya koymaktadır (Cinkılıç, 2009; Erkan ve Kırca, 2010; Esaspehlivaan, 2006; Kılıç, 2008; Koçyiğit, 2009; Pehlivan, 2006; Yazıcı, 2002; Teke, 2010; Ogelman ve Sarıkaya, 2013). Her ne kadar okul öncesi eğitim çocukları ilkokula hazırlıyor olsa da, okul öncesi eğitim kurumları ile ilkokul arasındaki öğretmen tutumları, program içerikleri ve fiziki ortam açısından görülen farklılıklar hazırlık sürecini etkilemektedir. Bu farklılıklardan dolayı çocuklar bazı zorluklar yaşayabilmektedir (Oktay, 2010). Hoglund ve

Leadbeater (2004), 432 birinci sınıf öğrencisi üzerinde yapmış oldukları araştırma sonucunda, çocukların birinci sınıfta duygusal ve davranışsal problemler gösterdikleri; bu durumun da çocuklardaki sosyal yeterlilik ile yüksek düzeyde ilişkili olduğu sonucunu ortaya koymuşlardır. Araştırma sonucunda çocukların sosyal, duygusal ve davranışsal yetkinlikleri üzerinde okula hazırbulunuşluklarının önemi ortaya çıkmış ve özellikle okul öncesi yıllarda çocuğun davranışlarını kontrol edebilme becerisinin, birinci sınıfa geçişteki uyum üzerinde etkisinin önemli olduğu bulunmuştur.

Kademeler arasında başarılı bir geçiş olabilmesi için çocukların bireysel ihtiyaçlarının karşılanması, aralıksız hizmet verilmesi, çocukların yaşam şekilleriyle çatışmayan ve çocukların uygulayabileceği modellerin olması, programdaki amaçların planlanmasında ve değerlendirilmesinde tekrardan kaçınılması, hizmet veren aileler ve çocuklar için stresin azaltılmasının sağlanması gerekmektedir (Shotts, Rosenkoetter, Streufert ve Rosenkoetter, 1994). Bu nedenle okul öncesi eğitimden ilkokula geçiş, oldukça önemli ve farklı sorunları beraberinde getiren bir süreçtir. Bu süreçte yaşanan sorunları ortaya koymaya yönelik okul öncesi ve ilkokul öğretmenlerinin görüşlerine ve beklentilerini içeren araştırmalar bulunmaktadır (Dereli, 2012; Tantekin Erden ve Altun, 2010; Yapıcı ve Ulu, 2010; Şahin, Sak ve Tuncer, 2013). Anasınıfından birinci sınıfa geçişe yönelik yapılan araştırmalar, çocuklarda uzun soluklu başarının sağlanabilmesi, öğretmen ve yöneticilerin çocukların davranışlarını ve yaşadıkları streslerin nedenlerini daha iyi anlayabilmesi ve uygulama kılavuzlarıyla rehberliği içeren yumuşak geçişlerin sağlanabilmesi için açısından önemlidir (Harper, 2006). Bu araştırmada da okul öncesi eğitimden ilkokula geçişte yaşanan sorunlar, öğretmenler, ebeveynler ve alanda çalışan akademisyenlerin görüşleri alınarak irdelenmiştir. Ayrıca katılımcılardan karşılaşılan sorunlara ilişkin çözüm önerileri alınarak, bu çözüm önerileri tartışılmıştır. Araştırmanın, okul öncesi eğitimden ilkokula geçişte yaşanan sorunları ve çözüm önerilerini öğretmen, akademisyen ve ebeveyn bakış açısı ile birlikte değerlendirmesi yönüyle önemli görülmekte ve alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, anasınıfından birinci sınıfa geçişte yaşanan sorunların ve bu sorunlara yönelik çözüm önerilerinin ortaya konulmasıdır. Belirlenen bu amaç doğrultusunda araştırma soruları aşağıda belirtilmiştir.

-Çocukların anasınıfından ilkokul birinci sınıfa geçerken yaşadıkları sorunlar nelerdir?

-Çocukların kademeler arası geçişte yaşadıkları bu sorunlara yönelik çözüm önerileri neler olabilir?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırma, betimsel bir durum saptaması niteliğinde olup nitel araştırma teknikleri temel alınarak desenlenmiştir. Araştırmada nitel araştırma çeşidi olan tipik durum çalışması yöntemi kullanılmıştır. Durum çalışmalarındaki amaç, belirli bir

duruma ilişkin sonuçlar ortaya koymaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Yapılan araştırmada durumu ortaya koyabilmek için okul öncesi ve sınıf öğretmenleri, veliler, okul öncesi ve sınıf öğretmenliği alanlarından öğretim üyelerinden nitel araştırma yöntemlerinden olan yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi kullanılarak veriler toplanmıştır.

Görüşme nitel araştırmalarda veri toplamak için en sık görülen yöntemdir. Yarı yapılandırılmış görüşme ise keşfedilecek olan alanı tanımlayamaya yardımcı olan bazı anahtar sorulardan oluşmaktadır. Ayrıca yarı yapılandırılmış görüşme fikirlerin ya da cevapların daha detaylandırılarak ayrıştırılmasına olanak sağlar (Gill, Stewart, Treasure ve Chadwick, 2009). Araştırmada, anasınıfından ilkökula geçiş yapan çocukların yaşadıkları sorunların ve bu sorunların giderilebilmesine yönelik önerilen çözüm önerilerinin detaylı olarak ortaya konulması için yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi ile detaylandırılarak ayrıştırılma yapılmıştır.

Katılımcılar

Yapılan araştırmada anasınıfından ilkökula geçişte yaşanan sorunları yakından gözleyebileceği ve hatta birebir tanık olabileceği düşünülen bir örneklem belirlenmeye çalışılmıştır. Bu amaç doğrultusunda amaçsal örneklem çeşitlerinden maksimum örnekleme yöntemine göre gönüllülük esasına dayanarak 2 anasınıfı öğretmeni, 2 sınıf öğretmeni (1.sınıfları okutan), 2 okul öncesi eğitim alanında öğretim üyesi, 2 sınıf öğretmenliği alanında öğretim üyesi ve çocuğu ilkökul birinci sınıfta eğitim gören 2 ebeveyn (anne) olmak üzere toplam 10 kişi araştırmaya dahil edilmiştir. Araştırmada maksimum çeşitleme yapıldıktan sonra, yine amaçsal örneklem yöntemlerinden ölçüt örnekleme göre çocukların yaşadıkları sorunlara yönelik daha verimli uygulama önerilerinin tespit edilebilmesi amacıyla Eskişehir ilinden yüksek sosyo-ekonomik düzeydeki bir ilkökul örneklem olarak belirlenmiş, öğretmen ve veliler bu okuldan seçilmiştir. Araştırmaya her iki kademedeki katılan öğretmenler 20 yılın üzerinde mesleki kıdeme sahip olup ilgili lisans alanlarından (çocuk gelişimi ve sınıf öğretmenliği) mezun olmuşlardır. Ayrıca araştırmaya katılan ebeveynler de üniversite mezunu olarak belirlenmiştir. Dolayısıyla araştırmadaki katılımcıların tamamı üniversite mezunudur.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada veriler yüz yüze birebir görüşmelerle ve ses kaydı alınarak toplanmıştır. Yapılan görüşmelerde alınan ses kayıtları katılımcılar için 10-22 dakika arasında değişiklik göstermektedir. Alınan ses kayıtları doküman haline getirildikten sonra betimsel analiz yapılmıştır. Betimsel analiz, sorulan soruların dikkate alınmasıyla doğrudan alıntılara yer vererek elde edilen verilerin özetlenmesi ve yorumlanmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Araştırmada, sorulan sorular doğrultusunda çocukların anasınıfından ilkökula geçişte yaşadıkları sorunlar ve çözüm önerileri belirlenmiş ve yorumlanmıştır.

Geçerlilik ve Güvenilirlik

Araştırmanın geçerliliği için veri kaynaklarında çeşitleme yapılmıştır. Çeşitleme, farklı özelliklere sahip katılımcıların araştırmaya alınmasıyla farklı algı ve

yaşantıların ortaya konulması ve bu sayede çoklu gerçekliklere ulaşılmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bu çalışmada da çocukların kademeler arası geçişte yaşadıkları sorunların ve bu sorunlara yönelik çözüm önerilerinin çoklu gerçekliklerle ortaya konabilmesi için ailelerin, her iki kademeden öğretmenler ve öğretim elemanlarının katılımıyla veri kaynaklarının çeşitlenmesi, yani katılımcıların çeşitlenmesi yapılmıştır. Ayrıca çalışmada geçerliliği sağlamak için araştırmanın bulgularında doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Doğrudan alıntılar yoluyla sonuçları açıklamak geçerliliğin sağlanabilmesi için önemli bir unsurdur (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Araştırmalarda elde edilen veriler ve verilerin analizlerinde araştırmacılar arasında oluşabilecek farklılıkların uzlaşma yoluyla giderilmesi, nitel araştırmalarda güvenilirliği sağlamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Araştırmanın güvenilirliği açısından elde edilen ses kayıtları doküman haline getirildikten sonra iki araştırmacı tarafından yorumlanmış ve ortaya çıkan farklılıklara yönelik uzlaşma sağlanmıştır.

Çalışmanın Sınırlılıkları

Bu çalışma, sadece Eskişehir’de yüksek sosyo-ekonomik düzeydeki bir devlet ilkokulunda görev yapan anasınıfı ve ilkokul birinci sınıf öğretmenleri ile çocuğu anasınıfı eğitimi aldıktan sonra birinci sınıfa giden ailelerle gönüllülük esasına göre gerçekleştirilmiştir.

BULGULAR

Bu bölümde katılımcılar ile gerçekleştirilen görüşmelerden elde edilen bulgular yer almaktadır. Görüşmeler sonucunda elde edilen bulgular, sorulara göre sıralanarak verilmiştir.

Anasınıfı öğretmenlerinin anasınıfından birinci sınıfa geçişte yaşanan sorunlara ilişkin görüşleri:

Anasınıfı öğretmenlerine göre çocukların anasınıfından birinci sınıfa geçerken yaşadıkları sorunların başında fiziksel ortam değişikliğinden kaynaklanan zorluklar yer almaktadır. Öğretmenler, çocukların anasınıfındaki rahat sınıf ortamından, hareketlerinin kısıtlandığı bir fiziksel ortama geçtiklerini belirtmişlerdir. Görüşme yapılan bir anasınıfı öğretmeni bu konudaki düşüncelerini;

AÖ1. “Çocuklar anasınıflarında daha rahat daha özgür hareket ediyorlar. Oyun saatlerinde istedikleri kalkıp onayabiliyorlar. Yine kurallı oyunlar var ama ilkokula başladıklarında hemen sıralara oturuyorlar. Orada büyük sıkıntı yaşıyorlar. Her teneffüste mutlaka bizi ziyarete gelirler ilkokula başlayan öğrencilerimiz.”

cümleleriyle ifade etmektedir. Görüşme yapılan diğer öğretmen ise;

AÖ2. “Ortam açısından sıkıntı yaşıyorlar. Anasınıfları oyunla iç içe eğitim veren ortamlar, oyuncaklarımız, ilgi merkezlerimiz var. Ama çocuk ilkokula gidince o ilgi merkezini göremiyor. Bizde materyallerin zengin olması, ilkokula geçtikleri zaman oyuncak olsun, pazıllar olsun eksik olduğundan çocukta bir adaptasyon sıkıntısı olabiliyorlar. Oyuna devam etmek istiyorlar, oyunla iç içe eğitim istiyorlar.” cümleleriyle fiziksel ortam değişikliğinin çocuk üzerindeki etkisine değindiği görülmüştür.

Öğretmenlerden biri, sosyal ortam değişikliğinin çocuk üzerinde bazı kaygılara neden olabileceğini belirtmiştir. İlkokuldaki öğretmenine ve arkadaşlarına alışma sürecinde bu kaygının yaşandığını vurgulamıştır.

Anasınıfı öğretmenlerinin vurguladıkları diğer sorunlar arasında çocukların yazma becerisinde yaşadıkları zorluklar gelmektedir. Öğretmenlerin görüşlerine göre, bu duruma etki eden en önemli unsur, çocuklardaki küçük kas gelişiminin yetersizliğidir. Öğretmenler bu konudaki görüşlerini aşağıdaki ifadelerle belirtmişlerdir;

AÖ1. *“Dersler konusunda da çok sıkıntı yaşıyorlar. Biz çünkü eve ders(ödev) vermiyoruz, ev ödevi diye bir şey yok. Şimdi bunun ayarı da yok sanıyorum. Çok ders veren öğretmenlerde oluyorlar. Velilerden duyduğum çocukların parmak kasları tam gelişmediği için kalem tutma becerileri zayıf, tamam anasınıfında da biz kalem tutuyoruz, ama birinci sınıfta sürekli yazı yazdıkları için ders yapmak istemiyorlarmış ve okula gitmek istemeyen öğrencilerimizi duyuyorum.”*

AÖ2. *“Kaslarında biraz gelişim geri olursa o zaman yazmakta zorlanabiliyorlar. Bunda da öğretmenin tutumu çok önemli.”*

Anasınıfı öğretmenleri, çocukların birinci sınıfa geldiklerinde öğretmenlerinin tutum ve davranışlarından kaynaklanan bazı sorunlar yaşandıklarını belirtmişlerdir. Anasınıfında daha rahat ve özgür olan çocukların, birinci sınıfta daha otoriter bir öğretmen tutumuyla karşılaştığında uyum sorunları yaşadıklarını anasınıfı öğretmenleri aşağıdaki cümlelerle ifade etmişlerdir.

AÖ1. *“Bizde her şeyi çocuklara açıklayarak anlatıyorsunuz, yüksek ses duymuyorlar çocuklar, genelde hep sakın oluyorsunuz ama orada işte öğretmen kızdığı zaman çok üzülüp okula gitmek istemeyen öğrenciler oluyordu. Kıyafetler konusunda da, bizde mesela oyuncak günlerimiz var. Çocuklar istedikleri oyuncakları getirip arkadaşlarıyla paylaşabiliyorlar. Bunu ilkokulda da yapmak isteyen öğrencilerimiz çıkıyormuş ve öğretmenler odasından arkadaşlardan çok özgür bırakmışınız çocuklar oyuncaklar getiriyorlar, biz ne yapacağız gibi sözler duyuyoruz.”*

AÖ2. *“Sosyal açıdan bir uyum problemi olabiliyor. İlkokullarda rahat olamıyorlar. Otur kalk. Kurallar daha yoğun. Bence öğrenciler bizdeki gibi aktif olmuyorlar. Bizim sınıfımızda %60 çocuklar %40 biz aktif, ama ilkokullarda öyle değil. O bakımdan biraz sıkılabiliyorlar.”*

Çocukların birinci sınıfa uyum konusunda yaşadıkları bir diğer sorun ise tuvalet problemi olarak dile getirilmiştir.

AÖ1. *“Tuvaletler sıkıntı. Bizde boylarına göre tuvaletler var ve yardımcıları sürekli yardım ediyorlar. Temizliklerini yapamayan, üstlerini toparlayamayan öğrencilere. Ama orada teneffüste gidiyor, yapabiliyorsa yapıyor yapamıyorsa altlarına yapıyorlar sonra bize gelip bizden yedek takım istiyorlar.”*

AÖ2. *“Birinci sınıfta tuvalet ve lavabolarda çok sıkıntı yaşıyorlar. Çocuk öz bakım becerisini kazanmışsa öz bakım temizliğini yapabiliyor. Çocuklar lavabolara gittiklerinde biz başlarında oluyoruz. Tek tek onların temizlenmelerini bekliyoruz gözlüyoruz. Ama sınıf öğretmenleri gözlemiyorlar. Onlar bizim gibi birebir*

ilgilenemiyorlar. Çocuk o alışkanlığı kazandıysa temizliğini yapar.” ifadeleriyle tuvalet ve tuvalet temizliği konularına dikkat çekilmiştir.

Bu sorunların yanında öğretmenlerden biri beslenme konusunda sorunların yaşandığına değinmiştir. Çocukların yarım günlük eğitim programında sınıf içerisinde düzenli bir beslenme saatlerinin olmadığı, teneffüslerde beslendikleri, takip olmadığından çoğu zaman aç kaldıkları ifade edilmiştir. Diğer öğretmeninde teneffüslere vurgu yaptığı ve çocukların sürekli takip altında oldukları anasınıfından ortamından teneffüs gibi takipsiz ve özgür kaldıkları bir uygulamaya geçtiklerinde ne yapacaklarını bilemediklerini ve sosyal açıdan uyum problemi yaşadıklarını belirtmiştir.

Anasınıfı öğretmenlerinin anasınıfından birinci sınıfa geçişte yaşanan sorunlara ilişkin çözüm önerileri:

Öğretmenler ilkokula geçişte yaşanan sorunların çözümünde; birinci sınıflarda fiziksel ortamlarda düzenleme yapılmasını, okul öncesi eğitim sınıflarında bulunan öğrenme merkezlerine benzer uygulamanın birinci sınıfta da olması gerektiğini önermektedirler.

AÖ1“Sınıfta renkli badanalar yapılmalı. Yani özellikle bir ve ikinci sınıf çocuklarının yaşadığı ortamlar bence renkli ve resimli olmalı, çocukların sıraları tek tek olmalı ve sıkıldıklarında ayaklarını uzatabilecekleri oturabilecekleri bir yer olmalı. Belki bir minder konulabilir.”

AÖ2“Nasıl biz sınıfları ilgi merkezleri olarak köşelere ayırdıysak onların ilgi merkezleri, köşeleri olabilir. Çocuk ilk geldiğinde en azından bir ders saatinde o çalışmalarını o köşelerde yapabilirler. Katı kurallar içerisinde değil de, çocuklar ilgi merkezlerinde en azından bir ders geçiş yapabilirler.”

Öğretmenlerden biri okul öncesi eğitim ve birinci sınıf programları arası uyumu sağlayacak ek kaynaklara ihtiyaç olduğunu belirtmiştir.

*AÖ2“Programlar arasında geçişi sağlayacak kaynaklar ihtiyaç var. Bilmeden sayıları öğretiyoruz fakat yanlış öğreniyorlar. Bu sefer ne oluyor; çocuk birinci sınıfa geçtiğinde birinci sınıf öğretmeni tekrar uğraşmak zorunda kalıyor.”*sözleriyle durumu ifade etmiştir.

Aynı öğretmen birinci sınıflarda geçiş sorunlarını azaltmak ve yaş grubuna uygun etkinlikleri uygulayabilmeleri için sınıf öğretmenlerinin hizmet içi eğitimler almaları gerektiğini önermektedir. Bu konudaki düşüncelerini;

AÖ2“Birinci sınıf öğretmenlerinin anasınıfı öğretmenleri gibi seminer alması lazım. Mesela müzik konusunda beden eğitimi derslerinde çok sıkıntı çekiyorlar. Çünkü bizim gibi oyun, şark, drama bilmiyorlar. Biz bunların eğitimini aldık ama onlar almadılar. Ondan dolayı ara ara gelip bizden destek istiyorlar. Mesela bu derslere bunun eğitimini almış branş öğretmenleri girebilir.” diyerek ifade etmektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde okul öncesi öğretmenlerinin ilkokula geçişte sorunları çözmek için, birinci sınıflarda fiziksel düzenleme, programlar arası uyum sağlamaya yönelik ek kaynaklar hazırlanması ve sınıf öğretmenlerinin hizmet içi eğitim alması şeklinde belirttikleri görülmüştür.

Birinci sınıf öğretmenlerinin anasınıfından birinci sınıfa geçişte yaşanan sorunlara ilişkin görüşleri:

Birinci sınıf öğretmenleri, anasınıfından birinci sınıfa geçişte yaşanan sorunların başında çocukların sınıf kurallarını kabul etmede zorlanmaları olduğunu belirtmişlerdir. Görüşme yapılan öğretmenlerden biri;

SÖ1“Öncelikle oyun, anasınıfında oyuna alışan kuralların çok fazla olmamasına alışan çocuklar ders sistemine geçişte zorlanıyorlar. 40 dakikalık ders onlara çok farklı geliyor. Sürekli ayakta gezmek istiyorlar, istedikleri zaman etkinlik yapmak istiyorlar. Onda zorluk yaşıyorlar. Anasınıfından gelen çocuklar daha fazla tuvalete gitmek istiyorlar. Biz kuralları öğrettiğimizde teneffüste gitmelerini istiyoruz. Ama anasınıfında rahatça gidebildikleri için onun hep öyle devam edeceğini düşünüyorlar, sürekli istekte bulunuyorlar.”sözleriyle düşüncelerini ifade etmiştir. Diğer öğretmen ise bu konudaki görüşlerini;

SÖ2“Kurallara uymakta zorlanıyorlar. Bu uzunca bir zaman alıyor, ne yapacaklarını bilemiyorlar, olumsuz davranışları çok fazla sergileyebiliyorlar. Bunu oturtmak uzunca bir zaman alıyor.” diyerek belirtmiştir.

Sınıf öğretmenlerine göre ilkokula geçişte yaşanan başka bir sorun ise çocuklardaki öz denetim eksikliği ve çocukların ilkokuldaki teneffüs sistemine alışmakta zorlanmalarıdır. Ayrıca çocukların yazma becerilerine ilişkin zorluklar yaşandığı dile getirilmiştir. Özellikle kalem tutma, pastel boya kullanımı ve harf ve çizgi yönü gibi bazı becerilerin anasınıfında yanlış kazanıldığı, yanlış kazanılan bu davranışların düzeltilmesinin ise çok zor olduğu belirtilmiştir. Öğretmenler bu konudaki görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir;

SÖ1“Kalem tutmada çok büyük bir problem yaşıyoruz. Anasınıflarında boya kalemi, özellikle pastel boya çok fazla kullanılıyor. Pastel boyayı üç parmakla tutma alışkanlığı olduğu için bizim iki parmakla kalem tutturmamız zor. Ona alıştırmamız sonradan çok zor. Çünkü kazanılmış olan alışkanlıklar düzeltilmiyor. Şu anda benim öğrencilerimin içerisinde de var ben düzeltemedim sürekli uyarmama göstermeme rağmen onu düzeltemedim. Çocukların harflerin yazılışıyla ilgili problemleri olabiliyor. Onlarda da çizgi çalışmaları olduğu için o çizgi çalışmalarını tersten yapmış oluyorlar gözden kaçmış oluyor çocuklarda oda yerleşiyor. Yerleşince bunları düzeltemiyoruz.”

SÖ2“Anasınıfında müfredat programında ne olduğunu gerçekten bilmiyorum. Ama yanlış kalem tutanlar oluyor. Bu çok büyük bir sorun. Yanlış öğrenilen davranışı düzeltmede çok zorlandık. Hiç bilmeseler daha kolay olurdu bizim için. Anasınıfında pastel boyayı kabaca tuttıkları için kalemi de aynı şekilde tutabiliyorlar. Pastel boya mutlaka kullanmaları gerekiyor ama kalem tutarken anasınıfı öğretmenin eğer kalemle ilgili iş yapıyorsa tutuşları üzerinde çok çalışmaları gerekiyor. Ben çalışılmadığını düşünüyorum.”

Öğretmenlerden biri uyum çalışmalarına vurgu yapmıştır.

SÖ1 “Uyum süreci var ama çocuklarda anasınıfında çok fazla miktarda boyama çalışmaları yaptıkları için bizde de genelde boyama çizgi kes yapıştır çalışmaları uyum çalışmalarında bunlardan bıkmış durumda geliyor çocuklar. Uyum çalışmalarını uzun

tutarsak bıkkınlık, kısa tutarsak birdenbire derse adapte olmaları sürekli ders sürekli ders oyundan birdenbire kopmuş oluyor.” diyerek uyum çalışmalarının uygulanmasının ilkokula geçişte sorun olduğunu dile getirmektedir.

Diğer sınıf öğretmeni ise, zaman yetersizliğini ve sınıfın fiziki düzeninin ilkokula geçişte sorun olduğunu belirtmiştir.

SÖ2“ ..... İşte bir tarafta yazı yazmak için sıralar. Çocuk sıkıldığında eline bir kitap alıp minderlerde uzanıp okuyabiliyor. İşte bu tarz köşeler yaratılsa sınıflarda tabi ki çok farklı olur. Sınıflar çok kalabalık olmayacak. Şimdi biz sıralara oturtup arkasına yaslatıp kendimizi dinletmeye çalışıyoruz. Ama böyle fiziki ortamlar uygun şekilde düzenlenirse çocuklarda mutlu olur bizde mutlu oluruz. Sonra okulların yarım gün olması çok büyük bir dezavantaj, teneffüsler çok kısa. Biz çocuklarımızı koştuktan niye kurtaramıyoruz niye engelleyemiyoruz. Teneffüs o kadar kısa ki çocuk ancak koşarsa birazcık oyun oynayabiliyor bu kadar yüksek katlı binalarda, ihtiyacını bile karşılayamıyor. Çünkü oyun ihtiyacı var tuvalete gitmeyi erteliyor, derste tuvalete gidiyor. Bütün bunlar okulların hem fiziki yapısından hem de yarım gün eğitim öğretim sistemimizden kaynaklandığını düşünüyorum.”

Birinci sınıf öğretmenlerinin anasınıfından birinci sınıfa geçişte yaşanan sorunlara ilişkin çözüm önerileri:

Birinci sınıf öğretmenlerinden biri, okul öncesi eğitimden birinci sınıfa geçişte uyumu kolaylaştırmak için anasınıflarında teneffüs uygulaması olmasını önermiştir. Okul öncesi eğitimde pastel boya kullanımı yerine kuru boyaların kullanılması, çizgi çalışmalarının uygun şekilde yapılması, söz alarak konuşma gibi bazı kuralların daha iyi verilmesi de öneriler arasında yer almaktadır. Bunun yanı sıra birinci sınıftaki ders saatlerinin ve 12 haftalık uyum sürecinin çok uzun olduğu ifade edilmiştir.

SÖ1“Birdenbire 6 ders saatine çıkıyor tabi ki. Uzunca bir süre çocuğa fazla geliyor. Ders saatinin azalması lazım. Birinci sınıflarda ders saatinin 5 in üzerine çıkmaması gerekir.”

SÖ2“İlk 12 haftalık uyum sürecimiz anaokulunun devamı gibi o yüzden çocuklar o programdan sıkılıyorlar. Aynı şeyleri yapıyoruz biz ne zaman harf öğreneceğiz biz ne zaman derslere başlayacağız diyorlar. Onlara ders gibi gelmiyor o çalışmalar. Çok sıkıldıkları çalışmalar oldu. O yüzden biz zümre kararı ile harf öğretimini biraz öne aldık. Çocuklar aşırı derece sıkıldıkları için. Ders sistemine geçtiğimizde çok daha iyi oldu. Daha verimli oldu”

Okul öncesi eğitim alanından öğretim üyelerinin okul öncesi eğitimden birinci sınıfa geçişte yaşanan sorunlara ilişkin görüşleri:

Okul öncesi eğitimi öğretim üyeleri tarafından okul öncesi eğitimden ilkokula geçişte yaşanan sorunlar olarak fiziksel koşulların farklılaşması, çocukların ilkokuldaki sınıf kurallarına uyum sağlayamaması, çocukların gelişim özelliklerinin ilkokul için yeterli olmaması belirtilmiştir.

Öğretim üyeleri ilkokula geçişte sınıf kurallarına uymayı sorun olarak belirtmişlerdir. Buna ilişkin düşüncelerini;

OÖÜ1. “Çocuklar ilkokula geçişte uyum sorunu yaşıyor. Sınıf kurallarına uymada başka bir sorun. Çünkü ilkokulda akademik beklentiler okul öncesi eğitime göre daha yüksek. İlkokulda çocukların 40 dk. boyunca sırada oturma zorunluluğu var, ders saatleri sınırlı. Okul öncesi eğitimde etkinlikler daha esnek, akademik çalışma yapılırsa da çok sınırlayan bir ortam yok. Ancak ilkokulda sıra, ders saati, teneffüs gibi zaman sınırlaması var. Çocuk kendini sınırlandırılmış hissediyor. Sınıf öğretmeni akademik beceri öğrettiği için, daha kuralcı ve disiplinli. Bu disiplin de çocukların ilkokula alışmasını çok zorlaştırıyor.”

OÖÜ2. “Oyun döneminden birden kurallı sisteme geçmeleri çocuklar için sorun oluyor. Okul öncesi öğretmenleri ile sınıf öğretmenlerinin çocuğa yaklaşımı genelde birbirinden farklı. Sınıf öğretmenleri akademik becerilere yoğunlaştıkları için daha kuralcılar. Çocuklar bu farklılığa alışmak da zorlanıyorlar.” cümleleriyle ifade etmişlerdir.

Öğretim üyeleri, çocukların yaş ve gelişim özelliklerinin okula hazır olmada yeterli olmamasını ilkokula geçişte yaşanan sorunlar arasında belirtmişlerdir.

OÖÜ1. “Çocukların yaşa bağlı gelişim özelliği olarak bir kısmı ilkokuldaki akademik becerileri öğrenmeye hazırken (hem zihinsel hem kas becerileri, el göz koordinasyonu, ince motor) bazı çocuklar hazır değil. Zaten çocuklar 6 yaşta (okul öncesi eğitimde) boyama, oyun hamuru gibi materyallerle küçük kas becerileri desteklenmesi gerekiyor. Bu yaş çocuğunun dikkat süresi de kısa ve çocuklar arasında ciddi farklılıklar var. Çocuklarda hareket etme ihtiyacı doğal bir ihtiyaç, yaş ilerledikçe bu anlamda oto kontrolünü sağlayabiliyor. Öğretmenler de hazır olan çocuğu bekletmek istemiyor, bu konuda ailelerin baskısı da oluyor, bu nedenle okuma öğretmeye başlıyor. Ya hazır olanı bekletiyorlar ya da hazır olmayan çocuğu zorlanabiliyor. Hepsi aynı programda eğitiliyor. Bireysel farklılıklara dikkat edilmiyor.” diyerek yaş ve gelişim özelliklerindeki bireysel farklılıklara dikkat edilmemesinin ilkokula geçişte sorun oluşturduğunu vurgulamıştır.

Okul öncesi eğitim alanından öğretim üyelerinin anasınıfından birinci sınıfa geçişte yaşanan sorunlara ilişkin çözüm önerileri:

Okul öncesi eğitim alanındaki öğretim üyeleri, sınıf öğretmenliği lisans programına okul öncesi öğretmenliği lisans programında yer alan bazı derslerin konulmasını, birinci sınıfa geçişte yaşanan sorunlara çözüm olarak önermişlerdir.

OÖÜ1. “Sınıf öğretmenlerinin okul öncesi derslerinin bir kısmını almaları çözüm olarak önerilebilir”

OÖÜ2. “Sınıf öğretmenleri de lisans da okul öncesi eğitim alanında uygulama derslerinin bir kısmını alarak, okul öncesi eğitim programı hakkında ve okul öncesi eğitimdeki yaklaşımlar konusunda haberdar olmaları gerekir.”

Diğer bir öneri ise fiziksel ortamın düzenlenmesine ilişkindir. Bu konuda

OÖÜ2 “Fiziksel çevre düzenlenmesi, sıra sisteminin kaldırılması ve birinci sınıfta anasınıfına benzer bir sınıf düzeni olabilir.” diyerek düşüncesini ifade etmiştir.

Okul öncesi eğitim alanındaki bir öğretim üyesi, birinci sınıfta hem okul öncesi öğretmeni hem de sınıf öğretmenin birlikte görev yaparak programlar arası uyumu

sağlanabileceğini, birinci sınıfa geçişte yaşanan sorunların aza indirilebileceğini vurgulamıştır. Ayrıca bireysel farklılıkların dikkate alındığı kaynak oda sisteminin ilkokulda uygulanmasını da önermektedir.

OÖÜ2. “Bir sınıfta iki öğretmen olabilir. Birinci sınıfta hem okul öncesi hem de sınıf öğretmeni görev yapabilir. Aynı anda sınıfta iki öğretmen eğitim vermemeli, günün farklı saatlerinde dengeli bir şekilde dağılım yapılarak eğitim verilmeli. Öğretmenler her sınıfta birleştirilmiş sınıflarda olduğu gibi bireysel farklılıklara dikkat ederek eğitim vermeleri daha uygun bir eğitim anlayışı olur. Ya da kaynak oda çalışması veya öğrenme merkezleri gibi bir sistem olmalı. Çocuklar belli saatlerde çocuk ihtiyacı olan konularda eğitime devam etmeli. Sınıftaki her çocuk o saatte öğrenme merkezinde kendi ihtiyacına göre eğitim almalı. Örneğin yarım gün bütün sınıfın yaptığı etkinlikler olmalı, yarım gün ihtiyaç duyulan derslerde çocuklar kaynak odalarda (öğrenme merkezi) eğitim almalıdırlar.”

Öğretim üyelerinin önerilerinden biri ise kronolojik yaşın değil, gelişim yaşının dikkate alınacağı yeni bir okula başlama kriterinin belirlenmesidir. Bu konudaki düşüncelerini,

OÖÜ2. “Bazı çocukların hazır olması bazı çocukların hazır olmaması önemli bir sorun, kronolojik yaştan daha önemli olan çocukların gelişim yaşıdır. 4+4+4 sistemi kronolojik yaşı esas alan bir sistem ve bazı çocuklar okula hazır olma yaşından daha önce okula başlıyorlar, bu nedenle birinci sınıfa geçişte gelişim yaşının dikkate alınması gerekmektedir.” sözleriyle ifade etmiştir.

Sınıf öğretmenliği alanından öğretim üyelerinin okul öncesi eğitimden birinci sınıfa geçişte yaşanan sorunlara ilişkin görüşleri:

Sınıf öğretmenliği öğretim üyelerinin çocukların geçişte yaşadıkları sorunlara yönelik dile getirdikleri ilk sorunun, programlar arasındaki farklılık olduğu görülmektedir. Öğretim üyelerinden birinin anasınıfında uygulanan eğitim programının çok daha esnek ve oyun temelli olduğunu vurguladığı birinci sınıfta ise çocuğun sistematik bir programla ve derslerle karşılaştığını belirtmiştir. Programlar arasındaki uyum sıkıntısını öğretim elemanı şu şekilde dile getirmiştir.

SÖÜ1. “Anasınıfı programıyla birinci sınıf programı arasında çelişkilerde var. Uygulama mantığı ve benzeri şeyler açısından. Birinci sınıf öğretmeni okuma yazmayı öğrenmeden gelsin diyor ama anasınıfı öğretmeni ben ilkokuma yazmaya ne kadar yakın hale getirirsem düşüncesiyle çocuk neredeyse ilkokuma yazmayı geçmiş halde birinci sınıfa gelebiliyor. Bu ikisi de beklenmeyen şeyler. Dolayısıyla herkes nerde ne kadar neyi yapması gerektiğinin farkında olması lazım iş görenler açısından diye düşünüyorum.”

Diğer öğretim üyesi ise bu kopukluğun nedenini programların hazırlanma süreci ile ilgili olduğunu,

SÖÜ2. “Her iki programın geliştirme ekiplerinin beklentileri karşılama anlamında yeterince işbirliği geliştirmedikleri söylenebilir. Programlardaki farklılıklar, öğretmenlerin uygulamaları sonucunda çocuklarda da sıkıntıların yaşanmasına neden olmaktadır.” ifadeleriyle belirttiği görülmektedir.

Ayrıca okul öncesi eğitimi alma ve almama durumunun da birinci sınıfa gelen çocukların uyum sağlamaları konusunun da önemli bir sorun teşkil ettiği ifade edilmiştir.

SÖÜ1. “Yapılandırıcı programın sınıf içerisindeki etkisi ilk okuma yazma öğretimi sürecinde sınıf heterojen bir sınıfsa anasınıfından gelen öğrenciler biraz hazır olarak geliyorlar, hatta bir kısmı yavaştan başlamış hatta kısmen geçmiş gibi farklı farklı örnekleri düşündüğümüzde bir grup böyle bir grupta hiç anasınıfına gitmemiş ya da gitse de bundan çok fazla etkilenmemiş ve deyim yerindeyse ilk defa sınıfla karşılaşan ve tanışan öğrenciler var. bu iki grup arasında dengesizlik var. Dolayısıyla öğretmen nasıl başlayacağını nerden başlayacağını ortalama bir duruma göre planlamak zorunda olduğu için özellikle anasınıfından gelen öğrencilerin hemen okuma yazmaya geçmek gibi bir beklentileri var. Birden fazla anasınıfına gitmiş öğrenciler olmakla birlikte hepsinin becerileri yeterlilikleri hazırbulunmuşlukları birbirinden farklı. Dolayısıyla bu öğrenciler arasındaki düzey farklılıkları da beraberinde getiriyor.”söyleminde bulunan öğretim üyesinin çocuklarda ilk bir iki hafta yaşanan anne babalardan ayrılma sendromunun da anasınıfına gitmeyen çocuklarda daha fazla gözüktüğü yönünde fikir bildirdiği görülmüştür.

SÖÜ2. “Anasının zorunlu eğitim kapsamında olmaması büyük bir sorun olarak karşımızda durmaktadır. Anasınıfı okullaşma oranında hızlı bir yükseliş olmasına rağmen yeterli düzeyde olmadığı görülmektedir. Bu durumda ilkokul birinci sınıfta büyük bir ayırma neden olmaktadır. Birinci sınıftaki öğrencilerin belli bir oranı anasınıfı eğitimi almışken, büyük bir kısmı anasınıfı eğitimi almadan birinci sınıfa geldiği görülmektedir. Sınıfın homojen yapısı bu nedenle bozulmaktadır. Öğretmenin farklı hazırbulunmuşluk düzeyinde olan bu çocuklar üzerinde nasıl bir yol çizeceği ise çocukların sorunlar yaşamamasına neden olmaktadır. Bir tarafta yazmaya hazır gelmiş çocuklar varken diğer tarafta daha kalem tutamayan çocuklar olabiliyor.”

Öğretim elemanlarının üzerinde durdukları bir diğer yaşanan sorun ise fiziksel eğitim ortamlarının farklılığından kaynaklanan sorunlar olduğu yönündedir.

SÖÜ1. “Bizim sınıf yapılarımız çok yapılandırılmış sınıf yapıları. Özellikle birinci sınıfa geldiğinde çocuk anasınıfından halılar yada ev ortamı diye nitelendirilebilecek ortamdan doğrudan ayakkabıları gün boyunca ayağında kaldığı yani ortaçağ oturma sistemi olarak düşünülen sıra sistemine geçiyor. Burada öğretmenler sınıf iletişimini sağlamak için U sistemi V sistemi yada hilal sistemi dediğimiz birbirleriyle ve öğretmenle doğrudan iletişim kurabilecek yolları aramakla birlikte ve bu kısmen başarılmakla birlikte tümüyle sağlanamıyor. Anasınıfı ortamları daha sıcak. Çünkü çocuk daha özgür sınıf ortamında. Bu disiplinsizlik olarak yorumlanmamalı. Birinci sınıfa geldiğinde de biz aşırı kuralcılığa kayıyoruz. Çocuk anasınıfında tam tersine çok özgür daha rahat ama birinci sınıfa geldiğinde çok yapılandırılmış çok katı kuralları olan bir yapıyla yüzleşiyor. Dolayısıyla ikisi arasındaki bir uçurum gibi görüyor okulu. Belli bir süre birinci sınıfa alışmakta da zorluk yaşayabiliyor.”ifade eden öğretim üyesi ayrıca sınıf içinde kullanılan araç gereçler konusunda da “Sınıf ortamlarımızda çocuğun ilgisini çekecek şey değil, birinci sınıf öğrencisinin oturduğu

sırayla üçüncü sınıf, dördüncü sınıf öğrencisinin oturduğu sıra arasında fark yok. Ergonomi açısından da bir şey var. Birinci sınıf öğrencisi sıraya oturunca çenesi sıranın üzerinde üçüncü yada dördüncü sınıf öğrencisi ayakları dışarıda sıranın altına sığmıyor. Standart şeyler var. Gelişim düzeyine göre birinci sınıflara göre üretilmiş bir sıra değil. Okulların fiziki anlamda da bunlara uygun hale getirilmesi en azından daha iyi çözümler üretilebilir.” demiştir.

SÖÜ2. “Ülkemizde anasınıfı ortamlarının düzeni ile ilkökul birinci sınıf düzeninin çok farklı olduğu görülmektedir. İlkokul birinci sınıftan itibaren sınıf ortamları çok kasvetli. Öğrenciyi sınıfa çeken bir ortam değil. Çok resmi bir ortam sunulmaktadır. Oysaki çocuk sınıfta kendini rahat hissedebilmeli ve sınıf farklı drama gibi aktiviteleri yapmaya elverişli olmalı. İlkokul programını ne kadar esnetebileceğiniz ve anasınıfı programıyla örtüştürebileceğiniz meselesi bu anlamda ortamın ne kadar izin verdiğiyle doğrudan ilişkili.” şeklinde öğretim elemanlarının ortam yönünden yaşanan sıkıntıları dile getirdikleri görülmüştür.

Sınıf bazında ortam farklılığının yanı sıra okul çevresi ile ilgili yaşanan sorunlarında çocuklardaki uyum sürecinde etkili olduğu vurgulanmıştır.

SÖÜ1. “Okulların bahçesine bakıyoruz tüm asfalt ya da taş kaplama. Oysa dünya doğallıktan yana. Çocukların uygulama bahçesi dediğimiz çocuk domatesi sadece manavın reyonunda görüyor. Yani eskiden o köy okullarında olan uygulama bahçeleri gibi ziraat bahçeleri gibi niye şehir okullarında da faaliyete geçmesin.” bir diğer ifadesinde de,

SÖÜ1. “Okulun renkleri, desenleri, mobilyaları, ortamı, yani tümüyle fiziksel ortamı oluşturan öğeleri düşündüğümüzde çocuğu okula çekecek bir yapısı yok. Yeni yeni bunlar oluşturulmaya başlandı. Duvarlara resimler çizme, bahçeye çizgi film ya da çocukların tanıdığı karakterlerle donatmaya çalışma. Düşünün birinci sınıf öğrencisini, hiç bir okulun bahçesinde çocuk parkı yok yada çok nadir. Çocuklar oysa oyun çağı çocuğu. Çocuğun sadece teneffüste koşturup terlemesi değil diğer bütünsel gelişimini sağlayacak yada amaçlı hizmet edecek bir takım donanımlarının olması lazım. Ne yazık ki okullarımızın fiziki yapısı buna çok uygun değil. Var olanlar yeterli değil yada sistematik olarak da düzenlenmiş değil.” şeklinde belirtmiştir.

SÖÜ2. “Çevre düzenlemesi de anasınıflarının ve ilkökulların en büyük problemidir. Ülkemizde yaptığımız en iyi şeyin okulun toprak olan zeminini asfaltlamak ve bunu da çok büyük bir iş yapmış gibi afişe etmektir. Çocuğun gelişim alanlarını destekleyecek nitelikte alanlar yok. Oysaki çocuk birçok etkinliği dışarıda uygulayarak, keşfederek yapabilir. Bu hem anasınıfları hem de birinci sınıflar için çocuğun uyumunu olumsuz etkileyen bir durum.” diyerek okullardaki fiziksel çevre düzenlemesine ilişkin görüşlerini belirtmiştir.

Çocukların kademeler arası geçişte yaşadıkları sorunların kaynağının, kademeler arasında görev yapan öğretmenlerin iletişim kurmamalarından kaynaklı sıkıntılar olduğu öğretim elemanlarınca şu şekilde vurgulanmıştır:

SÖÜ1. “Anasınıfı öğretmeni ile sınıf öğretmeni birbirine çok yakın olması gerekirken birbirine çok uzaklar. Yani iki zıt kutuplar gibi. Oysaki bir arada çalışması gereken

alanlar bunlar. Anasınıfı öğretmenin programa bakışıyla sınıf öğretmenin programa bakışı uygulamalara bakışı birbirinden çok uzak olmamalı. Çünkü neticede birisinin getirdiği yerden birisinin devamlılığı söz konusu. Dolayısıyla programlara bakışın bu sanal ayrımı olmamalı. Bu nedense bizim yapılarımız arasında var. Anasınıfı öğretmenleriyle sınıf öğretmenleri, sınıf öğretmenleriyle branş öğretmenleri arasında, deyim yerindeyse ilkokul öğretmenleriyle ortaokul öğretmenleri, ortaokul öğretmenleriyle lise öğretmenleri, lise öğretmenleriyle üniversite öğretim üyeleri böyle bir kopukluklar var.”

SÖÜ2. “Anasınıfı öğretmenleri ile sınıf öğretmenleri arasında iletişim problemi olduğu görülmektedir. Sınıf öğretmenlerinin anasınıfında verilen eğitimin sadece kesme, boyama ve yapıştırma ibaret olduğunu düşünmekte. Bu nedenle de uyum sürecinde sadece kesme yapıştırma ağırlıklı etkinliklere ağırlık verdikleri ve bundan başka ne yapabilecekleri hakkında çok fazla fikir sahibi olmadıkları görülmekte. Oysaki birbirlerinden destek alsalar, çocuğun gelişimi hakkında anasınıfından nasıl geldiği hakkında daha fazla bilgi sahibi olsalar çocukların sorun yaşamalarına karşı daha fazla destek olma şansları olacaktır. Kademeler arasındaki iletişim bu anlamda çocukların da sorunlar yaşamalarına neden olmaktadır”

Daha önce öğretmenlerin de vurgulamış olduğu birinci sınıfta ders sistemine geçişte ve okuma yazma öğretiminde yaşanan sıkıntılara yönelik sınıf öğretmenliği öğretim elemanlarının destekler nitelikte görüş bildirdiği görülmüştür. Öğretim elemanlarının ifadelerine baktığımızda,

SÖÜ1. “Özellikle ilk okuma yazma öğretimi çocuklar için ağır bir öğretim. İlk okuma yazma öğretim sürecinde öğrencilerin gerek sınıf içinde ve gerekse okul dışında yükümlülüklerinin ve sorumluluklarının fazla olması sınıfa, eve, ortama uyum problemlerini beraberinde getiriyor. Ben kişisel görüşüm öğrencilere bu dönemde ev ödevi bağlamında fazla yüklenilmemesi gerektiğini düşünüyorum. Kendi öğrencilerime de angarya olacak şekilde ödev vermemelerini söylüyorum. Çünkü çocukların kasları buna hazır değil. Psikolojileri hazır değil, düşünceleri buna hazır değil. Hepsi oyun çağı çocuğu. Dolayısıyla ona zaman ayırabilecek nitelikte olması yeterli olacaktır diye düşünüyorum. Aşırı ödev aşırı standartların uygulanması birazda dayatmacı anlayış çocukların okuldan uzaklaşmalarına neden olabilecek hatta okuldan nefret etmesine kadar ileri boyutlara gidebilir.”

SÖÜ2. “İlk okuma yazma öğretimi bence çocukların en fazla sıkıntı yaşadıkları durumdur. Ev ödevleriyle birlikte çok fazla sıkıldıkları ve aşırı zorlandıkları bir öğretim. Çocukların öğretmenlerin tutumuna göre okuldan uzaklaşmasına neden olduğu gitmek istemedikleri sonuçları görülebiliyor.” şeklinde görüşlerini belirttikleri görülmüştür.

Sınıf öğretmenliği alanından öğretim üyelerinin anasınıfından birinci sınıfa geçişte yaşanan sorunlara ilişkin çözüm önerileri:

Sınıf öğretmenliğinde görev yapan öğretim elemanlarının bu sorunlara yönelik getirdikleri çözüm önerilerine baktığımızda, programların devamlılığı ve bütünselliğinin sağlanması yönünde öğretim elemanlarının görüş bildirdikleri

görülmüştür. Uygulanabilecek program uygulamalarına yönelik çözüm önerilerine baktığımızda bir öğretim elemanın,

SÖÜ1. “Sorumluluk almak lazım. Batıdaki bir sistem çok iyi işliyor yada falanca ülke yapmış bizde yapalım dediğimizde fiyaskoyla sonuçlanabiliyor. Kendi gerçeklerinizden doğan gerek politik gerçekleriniz olabilir gerek yönetsel gerçekleriniz olabilir ekonomik sosyal şartlar ve benzeri her tür koşul düşünüldükten sonra size özgü bir modeli uyguladığınızda başarılı sonuçlar alabiliyorsunuz. Dolayısıyla geleneksel ve çağdaşı yorumlayıp buna dayalı uygulamayı yansıtacak modellere de ihtiyaç var.” görüşü dikkat çekmektedir.

Çocukların anasınıfına gidip gitmeme durumlarına göre birinci sınıfta karşılaştıkları sorunlara bakıldığında, çocukların erken yaşta okul öncesi eğitimine başlamaları ve anasınıfı eğitiminin zorunlu eğitim kapsamına alınması önerilmiştir.

Sınıf ve okul ortamına yönelik öğretim elemanlarının önerileri aşağıda verilmiştir.

SÖÜ1. “Öncelikle eğitim yapıları açısından bakıldığında aslında bu esnek yapının devamlılığı birinci sınıfta sağlanabilir. Çocuklar belli saatlerde yada belli derslerde şimdiki oturma sisteminde devamlılıklarını eğitimlerini devam ettirebilirken belli derslerde yada günün belli bölümlerinde anasınıfı ortamı gibi olan ortamlar ya da dersin belli boyutları yada belli derslerin belli saatleri planlanarak bu planlılık sağlanabilir. Yani okulu sevimli hale getirmek. İstasyon bazında bakılabilir birinci istasyon, ikinci istasyon gibi böyle bir uygulama ile çocukların okulda sportif ve fiziksel ihtiyaçlarını karşılayacak onun ilgi ve ihtiyacını çekecek düzenlemeler olabilir. Okullar buna göre ufak tefek düzenlemeler yapılarak düzenlenebilir diye düşünüyorum. Küçük uygulama bahçesi yapabilirsiniz. Okullarda bazen görüyorum. Küçük bazı evcil hayvanlar konabiliyor. Pratik çözümler itibarıyla bunlar artık çok maddi anlamda şeylerde gerektirmiyor. Birçok belediye de bunları sağlar hale geldi. Benim okulumda şöyle bir yer var burayı çocuk parkı sitelerin bahçesine bile belediyeler yapıyor okullara niye olmasın.”

SÖÜ2. “Sınıf ortamları benzer özellikleri taşımaları ve anasınıflarındaki rahat ve özgür ortam birinci sınıflarda da benzer şekilde düzenlenmeli. Sadece birinci sınıfta da değil aslında ilkokulda tüm sınıflarda olmalı. Bu benzerlikler sınıf düzeyleri yükseldikçe azaltılmalı. Her sınıfta oturma halısı ve lavabo mutlaka bulunmalı. Her sınıfın kendine ait tuvaletinin olması çok önemli. Çocukların yaşadıkları sıkıntılar arasında tuvalet sorunu önemli bir sorun. Ayrıca özellikle birinci sınıflar halıyla kaplı olmalı ve çocuklar farklı etkinlikleri oturarak yapabilmeli. Okullardaki oyun alanlarını asfaltlama alışkanlığından bir an önce vazgeçilmelidir. Bunu yerine oyun alanları çimlendirilmeli veya onanacak oyunun özelliğine göre gerekli malzeme kullanılmalı.”

Bir diğer sorun olan öğretmenler arasındaki iletişim kopukluğuna yönelik ise öğretim elemanlarından biri çözüm önerisinde bulunmuştur. Soruna yönelik görüşü aşağıda verilmiştir.

SÖÜ2. “Anasınıfı ve sınıf öğretmenleri arasındaki iletişimi geliştirecek okul içi faaliyetlere yer verilmeli. Zaman zaman sınıflar arasında geçiş olmalı. Haftada bir ders

saati birinci sınıf öğrencilerinin yarısı anasınıfına giderken, anasınıflı öğrencilerinin yarısı da birinci sınıfa gidebilir. Böylece anasınıflı öğrencisi bir yıl sonra gideceği ortam hakkında fikir sahibi olabilir. Anasınıflı öğretmeni ve sınıf öğretmenleri arasında da geçiş olabilir.”

Çocuğu birinci sınıfa devam eden ebeveynlerin okul öncesi eğitimden birinci sınıfa geçişte yaşanan sorunlara ilişkin görüşleri:

Araştırmaya katılan ebeveynler, ilkokula geçişte yaşanan öncelikli sorunun çocukların özbakım ihtiyaçlarına (tuvalet, beslenme gibi) yönelik yaşadıkları sorunlar olduğunu belirtmişlerdir. Ebeveynlerden biri,

E1.“...tuvalet sorunu var.....Anasınıfındayken yardımcı öğretmeni vardı gözetimi altındaydılar. Düğmeyi yapamıyordu çıtçıtt yaptırıldı. Şimdi gidiyor.” sözleriyle ifade ederken diğer ebeveyn,

E2.“Diğeri de mesela tuvalete giderken orada yardımcı ablalar vardı. Bakıcılar var ona yardım ediyorlardı her konuda. Şu anda onu kendisi yapmak zorunda o konuda biraz sıkıntı yaşadık. Tuvalet mesela sınıfın içindeydi şimdi burada öyle bir şey yok. Anasınıfında böyle bir güçlüğümüz yoktu.”diyerek bu konudaki düşüncelerini belirtmiştir.

Ebeveynler beslenme saatleri ve uygulamaları konusunda yaşanan sorunları şu ifadelerle belirtmişlerdir;

E1.“Beslenme saatinde yere bir şey düşüyormuş alıp üfleyip ben temizledim deyip yiyormuş. Bizim sınıfta temizlik problemi vardı.”,

E2.“Bir de beslenme teneffüsü daha uzun olabilir. Beslenmesi geri geliyor eve, yetiştiremedim diyor.”

İlkokula geçişte yaşanan sorunlardan birinin de teneffüste yaşanan sorunlar olduğu dile getirilmiştir. Teneffüslerde çocukların kontrol dışı davranışlarının olduğu belirtilmiştir.

Dile getirilen başka bir sorun ise çocukların ders ve ödev yapmakta zorlanmaları, ailelerin öğretim sistemini tam anlamadıkları için evde çocuklarına yardım etmekte sorun yaşadıklarıdır. Ebeveynler,

E1.“Dersler başlayınca ders yapmak istemiyor. Aşırı yükleniyorlar. Hafta sonu öğretmen 8 sayfa ödev vermiş. Yazmak istemiyor.....Birden derse yüklendik...Birden el yazısı konusu. Hiç memnun değiliz.....Cuma günü ilk sınavımızı olduk. Ömründe ilk defa sınav oldu. Aralarına çanta koymuşlar. Çok hızlı gidiliyor. Çocuk çok sıkılıyor. Ödev çok fazla. Tamamen veliye yükleniliyor...Yöntemi bilmediğimiz için sıkıntıyı çekiyoruz. Bir toplantıda sesleri verseler yöntemi verseler mesela.... ” demektedir.

E2.“...ödev yapmak istemiyor. İlk başta çizgileri çekmekte ödevleri yapmakta çok sıkıldı. İlk bir ay ağladı ödev yapmak istemedi şimdi biraz daha rahat yapıyor ama başında duruyoruz.”ifadeleriyle sorunu dile getirmişlerdir.

Ebeveynlerin çocuklarında gözlemledikleri sorunlar arasında, ilkokulda okul öncesi eğitimden farklı bir sisteme girmenin vermiş olduğu zorluklar yer almaktadır. Bunun yanı sıra sınıflarda farklı yaş ve gelişim özellikleri gösteren çocukların aynı eğitimi almaları da sorun olarak belirtilmiştir. Bir ebeveyn,

E1. "Çocuklar aynı yaş grubu değil. Bir kaç ay bile çocuk için fark ediyor. Bir yaşa kadar büyükler var benim çocuğumdan. Geçen sene göndermeyen raporlularla doldu sınıflar.. Ayda olsa fark ediyor. O yapıyor anne ben niye yapamıyorum anne diyor. O yaş değişikliği hiç iyi olmadı." diyerek yaş farkının oluşturduğu sorunları belirtmiştir.

Diğer ebeveyn ise okul öncesi eğitimle, ilkokul arasındaki uygulama farklılıklarını vurgulamıştır.

E2. "En büyük zorluk anasınıfında oyuncakla oynuyorlardı burada oynayamıyorlar, daha oyun çocuğu orada da oyun oynaması gerektiğini düşünüyor..." diyerek, çocuğun gelişim özelliğine de değinilmiştir.

Çocuğu birinci sınıfa devam eden ebeveynlerin okul öncesi eğitimden birinci sınıfa geçişte yaşanan sorunlara ilişkin çözüm önerileri:

Araştırmaya katılan ebeveynlerden biri ilkokullardaki tuvalet boylarının düzenlenmesine ilişkin öneride bulunurken, diğer ebeveyn,

E2. "Geçişte direk yazıyla başlamakansa iki hafta oyuncak götürebilirler ya da haftada bir gün oyuncak götürebilirler. Çünkü oyuncağımdan çok zor vazgeçti M.... Haftada bir gün oyuncak götürebilirler, çocuklar birbirleriyle oyuncaklarını paylaşabilirler. Okuldan gelince oyuncak odasına koşturuyor" sözleriyle ilkokuldaki eğitim sisteminin daha esnek olması gerektiğine yönelik düşüncelerini belirtmiştir.

Katılımcılarla yapılan görüşmeler sonucunda anasınıfından ilkokul birinci sınıfa geçişte çocukların yaşadıkları sorunlar ve bu sorunlara yönelik çözüm önerileri genel olarak değerlendirildiğinde ortaya çıkan 11 farklı temel sorun olduğu ve bu sorunlara uygulama önerileri getirildiği aşağıdaki tabloda görülmektedir.

Tablo 1. Okul öncesi eğitimden ilkokul birinci sınıfa geçişte yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri

Katılımcılar	Sorunlar	Çözüm Önerileri
Okul öncesi öğretmenleri	<ul style="list-style-type: none"> *Okul öncesi eğitim sınıfları ve birinci sınıflar arasında fiziksel düzenlemede farklılık olması *Çocukların kas gelişimindeki yetersizlikler *Okul öncesi eğitim ve ilkokulda sınıf kuralları arasındaki farklılık *Özbakım becerilerinin yerine getirilememesi 	<ul style="list-style-type: none"> *Birinci sınıflarda fiziksel ortamın düzenlenmesi, öğrenme merkezlerinin (ilgi köşeleri) oluşturulması *Okul öncesi öğretmenine yönelik, programlar arasında kopukluğu önleyen ek kaynakların hazırlanması *Birinci sınıf öğretmenlerine okul öncesi eğitim alanında seminer verilmesi

Birinci sınıf öğretmenleri	<ul style="list-style-type: none"> *Okul öncesi eğitimden gelen çocukların sınıf kurallarına uymakta zorlanması *Fiziksel koşulların farklılığı, *Okul öncesi eğitimde çocukların yazmaya yönelik bazı becerileri yanlış kazanmış olması, *Birinci sınıftaki uyum çalışmalarının uzunluğu 	<ul style="list-style-type: none"> *Okul öncesi eğitimde teneffüs uygulamasının yapılması *Okul öncesi eğitimde pastel boya yerine kuru boya kullanılması *Okul öncesi öğretmenlerinin çizgi çalışmalarını daha dikkatli yaptırması ve bazı sınıf kurallarını (söz hakkı alma, dinleme gibi) uygulaması, *Birinci sınıfta fiziksel ortamın uygun şekilde düzenlenmesi, *Ders saatlerinin azaltılması *Birinci sınıftaki 12 haftalık uyum süresinin kısaltılması
Okul öncesi eğitimi alanından öğretmen üyeleri	<ul style="list-style-type: none"> *Okul öncesi eğitim ve ilkokulda sınıf kuralları arasındaki farklılık *Uygulamalardaki ve programlar arasındaki (sıra, teneffüs, ders saati) farklılıklar * Birinci sınıfta çocukların yaş ve gelişim özelliklerinin okula hazır olmaması ve bireysel farklılıkların dikkate alınmaması * Okul öncesi eğitim almama 	<ul style="list-style-type: none"> * Birinci sınıfta hem okul öncesi hem de sınıf öğretmenin görev yapması * İlkokulda kaynak oda sisteminin getirilmesi * Sınıf öğretmenliği lisans eğitiminde okul öncesi eğitime yönelik derslerin verilmesi. * Çocukların birinci sınıfa başlamasında gelişim yaşına dikkate edilmesi
Sınıf öğretmenliği alanında öğretmen üyeleri	<ul style="list-style-type: none"> *İki kademede uygulanan programlar arası kopukluktan kaynaklanan sıkıntılar *Çocukların anasınıfı eğitimi alıp ve almama durumlarına göre yaşanan sıkıntılar *Sınıf ve okul ortamından kaynaklanan sıkıntılar *Kademeler arası çalışan öğretmenlerin iletişimlerinden kaynaklanan sıkıntılar * Birinci sınıfta çocukların gelişimsel olarak hazır olmamasından dolayı okuma yazma öğretiminde ve ödev yapmada yaşanan sıkıntılar 	<ul style="list-style-type: none"> *Geleneksel ve çağdaş yorumlayarak oluşturulan programlarla iki farklı kademedeki programların devamlılığının ve bütünselliğinin sağlanması *Anasınıfı eğitiminin zorunlu olması *Sınıflarda halı ve minderlerden oluşan mekânların oluşturulması, sınıf içerisinde tuvalet olması, okul bahçesinde sınıf düzeylerine göre istasyon bazında yeşil alanlar oluşturulması, uygulama bahçelerinin ve evcil hayvanların beslendiği alanlar oluşturulması * Haftada bir ders saati, anasınıfı öğrencilerinin bir kısmının birinci sınıfa, birinci sınıf öğrencilerinin de bir kısmının anasınıfına giderek ortamı tanımaları, öğretmenlerinde benzer geçişler yapmaları
Çocuğu birinci sınıfta eğitim gören veliler	<ul style="list-style-type: none"> *Okul öncesi eğitim ve ilkokullar arasında özbakım ihtiyaçlarına yönelik uygulama farklılığı * İlkokul birinci sınıfta ders ve ödev yapmada yaşanan sorunlar *Çocukların yaş ve gelişim özellikleri 	<ul style="list-style-type: none"> *İlkokulda tuvaletlerin düzenlenmesi *Birinci sınıfta oyun ve oyuncağın yer aldığı uygulamaların olması

TARTIŞMA

Okul öncesi öğretmenleri, sınıf öğretmenleri, okul öncesi ve sınıf öğretmenliği öğretim üyeleri, okul öncesi eğitimden birinci sınıfa geçişte eğitim kurumlarındaki *fiziksel ortam arasındaki farklılığı* sorun olarak belirtmişlerdir. Yapıcı ve Ulu (2010) tarafından yapılan araştırmada da benzer bir sonuç tespit edilmiş, birinci sınıf öğretmenlerinin, çocukların sınıftaki sıra sistemine ve sınıf ortamına uyum sağlamakta zorlandıkları belirtilmiştir. Ayrıca sınıf öğretmenliği öğretim elemanlarının, okul çevresinin çocuklar üzerindeki olumsuz etkilerini de vurguladıkları görülmektedir. Hoglund ve Leadbeater (2004) fakir yani yeterli donanıma sahip olmayan okul çevrelerinde okuyan birinci sınıf öğrencilerinin sıkıldıklarını ve bundan dolayı da davranış problemlerinde artış olduğunu belirtmişlerdir. Benzer şekilde ABD'nin İnsan Gelişimi ve Çocuk Sağlığı Enstitüsünün yapmış olduğu araştırmada (2002) birinci sınıf çocuklarının davranışlarıyla sınıf ortamlarının nasıl olduğu arasında yüksek düzeyde ilişki olduğu ortaya konulmuştur. Yapılan araştırmada da kademeler arası geçişte fiziksel ortam değişikliğinden kaynaklanan sıkıntıların çocuklar üzerinde olumsuz etkileri vurgulanmış ve özellikle birinci sınıflarda çocukların kendilerini daha rahat ve özgür hissedecekleri ve öğretmenlere farklı etkinlikleri sınıf ortamında yapabilecekleri alanların oluşturulması önerilmiştir. Özellikle anasınıfı öğretmenin *birinci sınıflarda da sınıf içerisinde ilgi merkezlerinin oluşturulması* önerisi dikkat çekmektedir. Önde gelen iki sınıf yaklaşımı bulunmaktadır. Bunlardan ilki, yapılandırıcı pedagojinin uygulandığı öğrenme merkezli yaklaşım, diğeri ise öğretmen merkezli yaklaşımdır (Sink, Edwards ve Weir, 2007). Bates (2003) araştırmasında birinci sınıflarda yer alan okuma yazma merkezlerinin çocukların bireysel ve küçük gruplar halinde işbirlikli öğrenme göstermelerine fırsat verdiği ve çocukların okuma yazma öğrenmelerini sosyal etkileşim içinde geliştirdiği sonucuna ulaşmıştır. Bu bağlamda birinci sınıflarda oluşturulacak okuma yazma merkezlerinin, katılımcıların belirttiği okuma yazma öğretimindeki yaşanan sorunlar açısından çözüm olabileceği düşünülmektedir.

Katılımcılar tarafından belirtilen başka bir sorun ise *okul öncesi eğitim programı ile ilkokul birinci sınıftaki programın birbirinden çok farklı olmasıdır*. Programlar sadece çocukların bireysel gelişimlerine odaklanmamalı, sınıf, okul ve ailenin durumlarına da odaklanmalıdır. Bu odaklanmalar sonucunda yapılacak olan değişiklikler, çocukların birinci sınıfa geçişlerinde istikrarlarını arttırabilmektedir (Hoglund ve Leadbeater, 2004). Okul öncesi eğitimde oyun ağırlıklı, akademik beklentilerin çok fazla olmadığı, daha esnek bir uygulama söz konusu iken, ilkokul birinci sınıfta 40 dakikalık ders süresi ile daha yapılandırılmış bir program uygulandığı ve bu nedenle çocukların ilkokul birinci sınıfa geçiş sürecinde zorluk yaşadıkları vurgulanmıştır. Stamps'ın (2004) birinci sınıflarda etkili program üzerine yapmış olduğu araştırmasında, çocukları yüksek düzeyde soru sorma becerisiyle destekleyen, çocukların bireysel gelişimlerine fırsat tanıyan, kademeli değerlendirme ve esnek grup çalışmalarını içeren zenginleştirilmiş aktivitelerin yer aldığı programı deneysel olarak uygulamıştır. Araştırma sonucunda öğretmenler, öğrenciler ve aileler üzerinde değerlendirmeler yapılmış ve deney grubu öğrencilerin davranış ve başarılarında pozitif yönde artış

olduğu ortaya konulmuştur. Çözüm önerilerine baktığımızda birinci sınıf programının çocukların daha kolay uyum sağlayabilecekleri şekilde esnetilmesinin yer aldığı görülmektedir. Bu doğrultuda Stamps'ın araştırmasında olduğu gibi, farklı program modellerine yönelik öğretmen, öğrenci ve ailelerin katılımlarının yer aldığı deneysel araştırmalar sonucunda oluşturulacak olan programların, programlar açısından yaşanan sorunlar üzerinde etkili olacağı düşünülmektedir.

Çocuklar hangi yaşta olursa olsun, programlar çocukların dil, kültür ve gelişimsel seviyeleriyle bağlantı kurularak planlanmalıdır (Harper, 2006). Sınıf öğretmenliği öğretim elemanın söylemiş olduğu programların kendi kültürümüzle örtüşmesi gerekliliğine yönelik görüşü bu anlamda önemli görülmektedir.

Okul öncesi öğretmenleri, sınıf öğretmenleri ve okul öncesi eğitim alanından öğretim üyelerine göre birinci sınıfa geçişte, çocukların birinci sınıftaki kurallara uyum sağlamada zorluk yaşamaları sorun olarak belirtilmiştir. Şahin, Sak ve Tuncer (2013) tarafından yapılan araştırmada, katılımcı okul öncesi öğretmeni çocukların okula hazır oluşunda sınıf kurallarına uyumun önemli olduğu ve bunun okul öncesi eğitimde verilmesinin gerekliliğini vurgulamıştır. Morris ve arkadaşları (2013) okul öncesi dönemde sınıflarına saldırgan, üzgün yada içine kapanık davranışlarla gelen çocuklar için bu davranışların eğitim sürecinde önlenmesine yönelik öğretmenlerin uygulayacakları sınıf yönetimi programı oluşturulmuşlardır. Oluşturulan bu sınıf yönetimi programının uygulamasının çocukların üzerindeki etkisine bakılmıştır. Uygulanan programın sınıftaki öğretim süresini arttırdığı ve çocukların programın uygulandığı yıl içerisinde sosyal ve duygusal yetkinliklerinde gelişme sağladığı belirlenmiştir. Çözüm önerilerine bakıldığında katılımcıların benzer görüş bildirdikleri görülmüştür. Yapıcı ve Ulu (2010)'nun araştırmalarında birinci sınıf öğretmenlerinin, okul öncesi eğitim alan çocuklardan sınıf kurallarına uyma, ders saati boyunca oturma ve sabırlı olma davranışlarını kazanmalarını bekledikleri ortaya çıkmıştır. Kılıç (2008)'in araştırmasında sınıf öğretmenleri okul öncesi eğitim alan çocukların, almayan çocuklara göre sınıf kurallarına daha fazla uyduklarını belirtmiştir. Koçyiğit (2009) araştırmasında, çocukların sınıf kurallarına uymalarının birinci sınıf öğretmenleri açısından okula hazır oluş için önemli olduğu görülmüştür. Chan (2010) ise, birinci sınıfa geçen çocukların, sessiz durma ve uzun süre oturma konularında güçlükler yaşadıklarını gözlemlemiştir. Loizou (2011) araştırmasının sonucunda birinci sınıf çocuklarının ilkokulda yapılandırılmış sabit derslerin olmasını, öğretmenlerin katı davranışlarını ve eğlencenin az olmasını olumsuzluk olarak deneyimlediklerini bulmuştur (aktaran Şahin, Sak ve Tuncer, 2013).

Araştırma sonuçları, hem okul öncesi hem de sınıf öğretmenlerinin ilkokula hazır oluşta sınıf kurallarına uyma becerisini önemli gördüklerini ortaya koymuştur. Ancak burada önemli olan çocuğun gelişim özelliklerinin de dikkate alınmasıdır. Özellikle birinci sınıfa yeni başlayan çocuktan çok fazla beklenti içinde olunmaması gerektiği ve zamanla çocuğun bu kurallara uyacağı bilinmelidir (Razon, 2007). Katılımcılardan gelen çözüm önerilerine yönelik görüşlere baktığımızda, sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin anasınıfında çocuklara kuralların daha fazla verilmesi gerektiği

ve çocukların anasınıfında çok özgür olduğu yönünde iken diğer katılımcıların *birinci sınıftaki kuralların daha esnek hale getirilmesi* yönünde görüş bildirdikleri görülmüştür. Mendez (2003), çocukların sınıf kuralları ve ortamı açısından çocukların sorunsuz bir geçiş yapabilmeleri için eğitim öğretimin son ayında çocuklar hakkında bilgi edinmek amacıyla daha yakından çalışmaların olması gerektiğini ifade etmiştir. Bu çalışmalar, çocukların gidecekleri ortamları tanımaları için anasınıfı ve birinci sınıflar arasında ziyaretlerin düzenlenmesini, bunun sağlanabilmesi içinde programların bu ziyaretleri destekler nitelikte hazırlanmasını ve ailelerle çocukları nasıl destekleyebilecekleri konusunda öğretmenlerin paylaşımlarda bulunmasını şeklinde önerilmiştir. Benzer şekilde Şahin ve arkadaşları (2013) öğretmenlerin farklı kademelerde okul ziyaretlerinde bulunmasını ve farklı kademeler arasında çalışan öğretmenler arasında işbirliğinin olmasını önermiştir. Bu çalışmada, sınıf öğretmenliği alanındaki eğitim üyesinin de *sınıflar arasında ziyaretler olmasının* hem çocukların uyum süreçlerini hem de öğretmenler arasındaki iletişimi destekleyeceği yönünde benzer bir uygulama önerisinde bulunduğu görülmektedir.

Hem okul öncesi eğitimi hem de sınıf öğretmenliği alanında eğitim üyesi olan katılımcılar, *okul öncesi eğitim alınmamasını*, ilkokula geçiş sürecinde bir sorun olarak dile getirmişlerdir. Türkiye’de birçok araştırma sonucu okul öncesi eğitimin çocukların okula hazır oluşlarında katkısı olduğunu göstermektedir (Cinkılıç, 2009; Erkan ve Kırca, 2010; Esaspehlivaan, 2006; Kılıç, 2008; Koçyiğit, 2009; Pehlivan, 2006; Teke, 2010; Ogelman ve Sarıkaya, 2013). Şahin ve arkadaşlarının (2013) okul öncesi ve sınıf öğretmenleri üzerinde yapmış oldukları araştırmalarında öğretmenlerin okul öncesi eğitimin önemini vurguladıkları ve büyük çoğunluğunun anaokulu eğitiminin çocuğun birinci sınıfa hazır olması açısından gerekli olduğunu belirttikleri görülmüştür. Ogelman ve Sarıkaya (2013) çocukların okul öncesi eğitim alma süreleri ile okula uyum düzeyleri arasındaki ilişkiye baktıkları araştırmada iki yıl anaokuluna devam eden çocukların kendi kendini yönetme, okulu sevme, okula uyum sağlama ve işbirlikli katılım gibi okula uyum düzeylerini gösteren davranışlarının daha yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan görüşmelerde katılımcıların *okul öncesi eğitiminin zorunlu olması* uygulamasını önerdikleri ve bu önerinin ilgili araştırmaların sonuçları ile de örtüştüğü görülmüştür.

Katılımcıların tamamı, *çocukların gelişim özellikleri yönünden ilkokula hazır olmamasından ya da bazı çocuklar hazırlanırken diğer çocukların hazır olmamasından kaynaklanan sorunları* vurgulamışlardır. Okul öncesi öğretmenleri ve veliler özbakım becerilerindeki yetersizlik üzerinde yoğunlaşmış, çocukların birinci sınıfta özbakım becerilerini yerine getirmekte zorlandıklarını ifade etmişlerdir. Ancak sınıf öğretmenleri bu durumun ilkokula geçişte zorluk oluşturduğuna dair görüş bildirmemişlerdir. Ülkü (2007) tarafından yapılan araştırmada, bu araştırma ile paralel olarak çocuğun temel fiziksel becerilerini karşılayabilmesi, ilkokula hazırlıkta okul öncesi öğretmenleri tarafından %100 gerekli görülse de, bu durum sınıf öğretmenleri tarafından daha az önemsenmektedir. Ancak Şahin ve arkadaşları (2013) tarafından yapılan araştırmada tam tersi bir bulgu görülmektedir. İlkokula geçişte sınıf

öğretmenlerinin özbakım becerilerini sorun olarak vurguladığı, okul öncesi öğretmenlerinin bu konuya sorun olarak değinmedikleri tespit edilmiştir. Yapılan bu araştırma da katılımcıların özbakım becerilerine yönelik en fazla tuvalet ve lavabolarda sıkıntı yaşandığını belirttikleri, bunun içinde gerekli *fiziksel düzenlemenin* yanı sıra *sınıf öğretmenlerinin bir yardımcısının bulunması* çözüm olarak önerilmiştir.

Katılımcılar tarafından ifade edilen başka bir sorun ise *birinci sınıftaki çocukların gelişim özelliklerinin farklılık göstermesidir*. Esaspehlivan (2006) tarafından yapılan araştırmada 68 aylık çocuklar ile 78 aylık çocukların okula hazırbulunuşluk düzeyleri gelişim özellikleri yönünden karşılaştırılmıştır. Araştırma sonucunda 68 aylık çocukların tamamına yakını okula hazır değilken, 78 aylık çocukların okula hazır oldukları tespit edilmiştir. Gündüz ve Çalışkan (2013) tarafından yapılan araştırma sonucuna göre 60-66 aylık çocukların “ortanın altı” düzeyde okul olgunluğuna, 66-72 ve 72-84 ay grubundaki çocuklar ise “orta düzeyde” okul olgunluğuna sahipken, 72-84 aylık çocukların okul olgunluğu düzeyinin en yüksek olduğu tespit edilmiştir. Hair ve arkadaşları (2006) anasınıfındaki düşük sosyo-ekonomik düzeydeki çocukların birinci sınıfa hazır olma durumlarını inceledikleri araştırmalarında, sosyal duygusal ve sağlık gelişimleri açısından büyük ölçüde birinci sınıfa hazır olmaya yönelik risk taşıdıkları sonucunu ortaya koymuşlardır. Dolayısıyla katılımcıların ifade ettikleri, *çocukların kas gelişimi ve özbakım becerilerindeki yetersizlikten kaynaklanan sorunlar* ve çocuklar arasındaki gelişim farkı, çocukların kronolojik yaşlarıyla birlikte ilerleyen gelişim özellikleri ile doğrudan ilişkili görülmektedir.

Birinci sınıf öğretmenleri, *okul öncesi dönemde yazmaya hazırlık çalışmaları sırasında yanlış öğrenilen bazı becerilerin ilkokula geçişte çocukların zorlanmalarına neden olduğunu* ifade etmişlerdir. Yangın (2007) okul öncesi eğitim kurumlarındaki altı yaş grubu çocuklarının yazmayı öğrenmeye hazırbulunuşluklarını belirlemek amacıyla yaptığı araştırmada, çocukların yazmayı öğrenmeye hazır olmadıklarını belirlemiştir. Çelenk (2008) tarafından yapılan araştırmada ise okul öncesi eğitim sürecinde çocukların ilköğretime yönelik deneyim ve birikim kazandıkları, okul öncesi eğitimin çocukların okuma ve yazmaya hazırlık düzeylerini olumlu yönde etkilediği tespit edilmiştir. Pehlivan (2008) yaptığı araştırmada, okul öncesi eğitim alan ve almayan ilköğretim birinci sınıf öğrencilerin ilk okuma yazmaya geçiş süreçlerini, öğretmen ve öğrenci görüşleri doğrultusunda değerlendirmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular, okul öncesi eğitim alan çocukların okul öncesi eğitim almayan çocuklara göre okula daha donanımlı geldiği yönündedir. Araştırmalar okul öncesi öğretmenlerinin çocukları yazmaya hazırlamada uygun şekilde oturma, kalem tutma vb. etkinlikler aracılığıyla destekleme eğilimlerini ortaya koymaktadır (Bay, 2008; Ülkü, 2007). Ancak bununla birlikte okul öncesi öğretmenlerinin okuma yazmaya hazırlıkla ilgili yeterli bilgiye sahip olmadığı ya da var olan bilgilerini uygulamaya yeterince yansıtmadığını gösteren araştırmalar mevcuttur (Fogo, 2008; Güleç, 2008). Araştırmada katılımcıların özellikle yazmaya hazırlık gibi, okul öncesi eğitimde yanlış kazanılan bazı becerilerin azaltılmasına yönelik çözüm önerileri; *okul öncesi öğretmenlerine ek kaynaklar sağlanması* yoluyla programların uyumun sağlanması ve okul öncesi öğretmenlerinin hazırlık

çalışmalarında daha dikkatli davranmaları gerektiğine yönelik olmuştur. Okul öncesi dönemdeki çocuklara kalem ve kağıt tutma, oturma, doğru yönde çizgi çizme gibi beceriler, uygun etkinliklerle verildiğinde, ilkokul birinci sınıfta yazmayla ilgili yaşanan sorunların azalacağı düşünülmektedir (Alisinanoğlu ve Şimşek, 2012; Akyol ve Duran, 2010).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmada elde edilen bulgulara göre; okul öncesi eğitimden birinci sınıfa geçişte yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri genel olarak şu şekilde özetlenebilir;

- Fiziksel ortamın farklılığından kaynaklanan sorunlar bulunmaktadır. Bu sorunları çözmek için ilkokul birinci sınıfların, okul öncesi eğitim kurumlarına benzer hale getirilmesi önerilmiştir. Ayrıca okul çevresinin de çocuğun gelişimlerini destekleyecek şekilde düzenlenmesi önerilmiştir.

- Kademeler arasında uygulanan programların birbirini tamamlar nitelikte olmadığı bir sorun olarak ifade edilmiş ve bu sorunu çözmeye yönelik çocukların kademeler arasındaki geçişini kolaylaştıracak programların hazırlanması önerisi getirilmiştir.

- Okul öncesi eğitim programının ve anasınıflarında uygulanan kuralların daha esnek olması ve birinci sınıfta ise daha kuralcı ve akademik becerilerin öne çıktığı bir program olması sonucunda çocukların uyum sorunu yaşaması, bir sorun olarak dile getirilmiştir. Bu soruna ilişkin farklı katılımcıların farklı görüşleri mevcuttur. Ancak birinci sınıf öğretmenlerinin genel eğilimi, okul öncesi eğitimde kuralların öğretilmesine önem verilmesi gerektiğine yönelik iken okul öncesi öğretmenleri birinci sınıf öğretmenlerine okul öncesi eğitimle ilgili eğitim verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Okul öncesi eğitimde teneffüs, birinci sınıflarda ders saatinin azaltılması, diğer önerilerdir. Bu konuda önerilen başka bir çözüm ise birinci sınıfta okul öncesi öğretmenlerinin de görev alması şeklinde olmuştur.

- Birinci sınıfta yer alan 12 haftalık uyum sürecinin uzunluğu çocuklar açısından sorun olarak belirtilmiş ve bu sorunun çözümüne yönelik ise bu sürenin kısaltılması önerilmiştir.

- Çocukların küçük kasları yeterli düzeyde gelişmediğinden yazma öğretiminde uyum sorunu yaşandığı ve bu soruna yönelik olarak sınıf öğretmeninin çocuğun kas gelişimine göre ders ve ödev vermesi, çocuğu çok fazla zorlamaması önerilmiştir.

- Araştırma bulgularına göre birinci sınıfta öz bakıma yönelik bazı becerilerin yerine getirilememesi de sorun olarak ifade edilmiştir. Bu soruna ilişkin çözüm önerileri ise birinci sınıflarda bakıma yönelik uygulamaların ve alt yapının oluşturulmasıdır.

- Birinci sınıfa başlama yaşının çocuklar için gelişimsel açıdan uygun olmaması sorun olarak belirtilmiş ve uygulama olarak birinci sınıfa başlama yaşında çocukların gelişimsel özelliklerine dikkat edilmesi önerilmiştir.

- Birinci sınıfta yoğun bir ilk okuma yazma öğretim sürecine girilmesiyle çocuklara fazla yüklenildiği ve çok fazla ders verildiği sorun olarak belirtilmiş, uygulama olarak bu sürecin yumuşatılması ve daha az ödev verilmesi önerilmiştir.
- Kademeler arasında görev yapan öğretmenlerin birbirleriyle iletişimlerinin kopuk olmasının çocukların uyum sorunu yaşamalarına neden olduğu ifade edilmiş ve bu soruna anasınıfı ve birinci sınıflar arasında öğretmen ve öğrenci ziyaretleri ile işbirliğinin geliştirilebileceği önerisi getirilmiştir.
- Araştırmada ortaya çıkan başka bir sonuç ise çocukların gelişimsel özelliklerinin birbirinden çok farklılık göstermesidir. Bu sorunun çözümüne ilişkin okul öncesi eğitimin zorunlu hale getirilmesi, okula başlamadan önce çocuğun gelişim yaşına dikkat edilmesi önerilmektedir.

• Katılımcıların belirttiği diğer bir sorun ise, okul öncesi eğitimden gelen çocukların bazı becerileri hatalı kazanmalarındır. Buna ilişkin uygulama önerileri ise okul öncesi öğretmenlerine hazırlık çalışmaları ile ilgili ek kaynaklar sağlanmasıdır.

Bu araştırmada okul öncesi eğitim ve birinci sınıf öğretmenlerinin, okul öncesi eğitim ve sınıf öğretmenliği alanındaki akademisyenlerin, çocuğu birinci sınıfta öğrenim gören velilerin okul öncesi eğitimden birinci sınıfa geçişte yaşanan sorunlar ve çözüm önerilerine yönelik görüşleri alınmıştır. Araştırma sonucunda okul öncesi eğitimden birinci sınıfa geçişte önemli sorunların olduğu tespit edilmiştir. Katılımcılar tarafından önerilen çözüm önerilerinin iki kademe arasındaki geçişin sağlıklı bir şekilde sağlanabilmesi için etkili sonuçlar ortaya koyduğu düşünülmektedir.

Nitel araştırmalarda, nicel araştırmalardaki genellenebilirlikten farklı olarak “aktarılabirlik” kavramı benimsenmektedir. Bu kavram, elde edilen sonuçların uygulanabilirliğine ilişkin geçici yargılara ulaşılabilmesidir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bu nedenle araştırma sonuçlarını genellemek mümkün olmasa da başka araştırmalar için aktarılabirlik değeri bulunmaktadır. Bundan sonraki araştırmalarda daha geniş örnekleme ulaşarak, sonuçları genellenebilir araştırmalar yapılabilir. Çözüm önerileri, deneysel araştırmalarda uygulanarak sonuçları değerlendirilebilir.

KAYNAKÇA

- Akyol, H., Duran, E. (2010). Ana sınıfında yazıya hazırlık eğitimi almanın ilköğretim birinci sınıf yazı öğretimine etkisi. *Pamukkale Üniversitesi Dergisi*, 8, 91-99.
- Alisinanoğlu, F., Şimşek, Ö. (2012). Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarının okul öncesi dönemdeki çocukların yazmaya hazırlık becerilerine etkisinin incelenmesi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 2, 1-14.
- Balat, G. U. (2010). İlköğretime hazırlık ve ilköğretim programları. Oktay, A. (Ed). *İlköğretime hazır bulunuşluğun değerlendirilmesi* (ss. 160-179). Ankara: Pegem Akademi.
- Bates, C. C. (2003). *Literacy centers in a first-grade classroom: The contextual elements and their influence on literacy learning*. Atlanta, USA: Georgia State University.

- Bay, Y. (2008). *Ses temelli cümle yöntemiyle ilk okuma yazma öğretiminin değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Cinkılıç, H. (2009). *Okul öncesi eğitimin ilköğretim 1. sınıf öğrencilerinin okul olgunluğuna etkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Çelenk, S. (2008). İlköğretim okulları birinci sınıf öğrencilerinin ilkokuma ve yazma öğretimine hazırlık düzeyleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8 (1) 83-90.
- Dereli, E. (2011). Okulöncesi öğretmenleri ile ilköğretim birinci sınıf öğretmenlerinin ilköğretime hazırlık süreci ile ilgili görüşlerinin karşılaştırılarak incelenmesi. *Journal of Qafqaz University : An International Journal Philology and Pedagogy*, 32, 114-124.
- Dinç, B. (2013). *İlköğretime hazırlık ve ilköğretim programları*. Alisinanoğlu, F. (Ed.), *Okul öncesi eğitimden ilköğretime geçiş ve okul olgunluğu* (ss. 90-114). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Gill, P.; Steward, K.; Treasure, E. Chadwick, B. (2009) Methods of data collection in qualitative research: interview and focus groups. *British Dental Journal*, 204 (6), 291-296.
- Erkan, S. (2011). Farklı sosyoekonomik düzeydeki ilköğretim birinci sınıf gören öğrencilerin okula hazır bulunuşluklarının incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40, 186-197.
- Erkan, S. ve Kırca, A. (2010). Okul öncesi eğitimin ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin okula hazır bulunuşluklarına etkisinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38, 94-106.
- Esaspehlivan, M. (2006). *Okul öncesi eğitim kurumuna gitmiş ve gitmemiş 78 ve 68 aylık çocukların okula hazır bulunuşluklarının karşılaştırılması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Fogo, L. J. (2008). *Writing in preschool*. Unpublished doctoral thesis, Purdue University, Indiana.
- Güleç, G. (2008). *Okul Öncesi öğretmenlerinin okuma yazmaya hazırlık çalışmaları ile ilgili görüş ve uygulamaları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Gündüz, F., Çalışkan, M. (2013). 60-66, 66-72, 72-84 aylık çocukların okul olgunluk ve okuma yazma becerilerini kazanma düzeylerinin incelenmesi. *Turkish Studies*. 8(8) 379-398.
- Hair, E., Halle, T., Terry-Human, E., Lavelle, B., & Calkins, J. (2006). Children's school readiness in the ECLS-K: Predictions to academic, health, and social outcomes in first grade. *Early Childhood Research Quarterly*, 21(4), 431-454.
- Harper, L. J. (2006). Transition voices: Perspectives, concerns, and discontinuities expressed by children, parents, and teachers as children transition from a

- university-affiliated kindergarten to a public school first grade. *Dissertation Abstracts International Section A: Humanities and Social Sciences*, 66, 4293.
- Hoglund, W. L., & Leadbeater, B. J. (2004). The effects of family, school, and classroom ecologies on changes in children's social competence and emotional and behavioral problems in first grade. *Developmental Psychology*, 40(4), 533-544.
- Kılıç, Z. (2008). *İlköğretim birinci sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre okul öncesi eğitim alan ve almayan öğrencilerin gelişim becerilerinin karşılaştırılması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Beykent Üniversitesi, İstanbul.
- Koçyiğit, S. (2009). *İlköğretim birinci sınıf öğretmenlerinin ve ebeveynlerin görüşleri ışığında okula hazır bulunuşluk olgusu ve okul öncesi eğitime ilişkin sonuçları*. Yayınlanmamış doktora tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Mendez, G. (2003). Expectations about the transition: Facilitating transition. *Child Care Information Exchange*, 154(1), 42-45.
- Morris, P., Lloyd, C. M., Millenky, M., Leacock, N., Raver, C. C., & Bangser, M. (2013). *Using classroom management to improve preschoolers' social and emotional skills: Final impact and implementation findings from the foundations of learning demonstration in Newark and Chicago*. MDRC. 16 East 34th Street 19th Floor, New York, NY 10016-4326.
- National Institute of Child Health and Human Development, Early Child Care, Research Network. (2002). The relation of global first-grade classroom environment to structural classroom features and teacher and student behaviors. *Elementary School Journal*, 102(5), 367-387.
- Ogelman, H. G., & Sarıkaya, H. E. (2013). Okul öncesi eğitimi almış çocukların okula uyum düzeylerinin 5 ve 6 yaşta incelenmesi: İki yıllık boylamsal çalışma. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(7), 417-434.
- Oktay, A. (Ed.) (2010). *İlköğretime hazırlık ve ilköğretim programları*. Ankara: Pegem Akademi.
- Oktay, A. (2005). *Erken çocuklukta gelişim ve eğitimde yeni yaklaşımlar* (Ed. Müzeyyen Sevinç), İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Pehlivan D. (2008). *Okul öncesi eğitim alan ve almayan öğrencilerin ilkokuma yazmaya geçiş sürecinin, öğretmen ve öğrenci görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Adana.
- Polat, Ö. (2010). *Okul öncesinde ilköğretime hazırlık etkinlikleri*. İstanbul: İlkadım Yayınevi.
- Razon N. (2007) İlköğretimde alan öğretimi. Oktay, A. ve Unutkan, Ö.P. (Ed.), *Okuma, okuma bozuklukları ve nedenleri*, (ss.65-85), İstanbul: Morpa Yayınları.
- Shotts, C., Rosenkoetter, S., Streufert, C., & Rosenkoetter, L. (1994). Transition policy and issues: A view from the states. *Topics in Early Childhood Special Education*, 14(3), 395-411.
- Sink, C. A., Edwards, C. N., & Weir, S. J. (2007). Helping children transition from kindergarten to first grade. *Professional School Counseling*, 10(3), 233-237.

- Stamps, L. S. (2004). The effectiveness of curriculum compacting in first grade classrooms. *Roepel Review: A Journal on Gifted Education*, 27(1), 31-41.
- Şahin, İ. T., Sak, R., & Tuncer, N. (2013). A comparison of preschool and first grade teachers' views about school readiness. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(3), 1708-1713.
- Tantekin Erden, F., Altun, D. (2010). Sınıf öğretmenlerinin okul öncesi eğitim ve okul öncesinde ilköğretime geçiş süreci hakkındaki düşünceleri. *10. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitim Sempozyumu*. 5-7 Mayıs, Sivas.
- Teke, H. (2010). *Ana sınıfı öğretim programının ilköğretim 1. Kademe 1. Sınıf öğrencilerinin hazırbulunuşluk düzeylerine etkisinin öğretmen görüşlerine göre incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Ülkü, Ü.B. (2007). *Anasınıfı ve ilköğretim 1. sınıfa devam eden çocukların velileri ve öğretmenlerinin, çocukların okul olgunluğu hakkındaki görüşlerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Adana.
- Yangın, B. (2007). Okul öncesi eğitim kurumlarındaki altı yaş çocuklarının yazmayı öğrenmeye hazırbulunuşluk durumları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 294-305.
- Yapıcı, M. Ulu, F. B. (2010). İlköğretim birinci sınıf öğretmenlerinin okul öncesi öğretmenlerinden beklentileri. *Kuramsal Eğitimbilim*, 3 (1) 43-55.
- Yazıcı, Z. (2002). Okul öncesi eğitimin okul olgunluğu üzerine etkisinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 155-156, 26.11.2013 tarihinde <http://www.yayim.meb.gov.tr> adresinden erişildi.
- Yıldırım, A. ve Şimsek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (7. baskı), Ankara: Seçkin Yayınevi.